

bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů

číslo 18 ❖ ročník VI ❖ 2009

Ilustrace Alena Kordíková

NA SLOVÍČKO S VÝTVARNICÍ A BÁSNÍŘKOU ALENOU KORDÍKOVOU

Alena Kordíková je kromě literární sekce i členkou výtvarné sekce Východočeského střediska Obce spisovatelů. Rozhovor vznikl jako doprovod k její malbě na úvod tohoto čísla Kruhu.

Řekněte něco o sobě.

Narodila jsem se v Náchodě v roce 1956. Žiji v České Skalici, kde jsem také chodila do školy. Už od dětství jsem se věnovala výtvarnému umění a navštěvovala výtvarné kroužky. Ve dvanácti letech jsem napsala první básničku. V naší rodině bylo tvůrčí prostředí, bratr fotil, matka malovala a kreslila, otec zpíval. Po devítiletce jsem nastoupila na gymnasium P.O.Hviezdoslava ve Dvoře Králové nad Labem. V průběhu studia jsem pokračovala v malování a sochaření u malíře Ivana Moravce. Chodívала jsem kreslit do přírody. Po maturitě jsem zvolila pedagogickou školu pro učitelky mateřských škol v Lomnici nad Popelkou, kam jsem se později, na krátký čas, přestěhovala. V té době šlo malování trochu stranou, protože jsem se plně věnovala dcerce, která se mi narodila. Můj manžel byl horolezec a tak jsem spolu s ním propadla lezení na pískovcových skalách. Návrat do Skalice mě postavil před volbu, sport nebo tvorba. Tvorba vyhrála, a tak jsem začala zařizovat první ateliér. V roce 1981 se konala první výstava v České Skalici. Od té doby jsem se zúčastnila téměř třiceti výstav, kolektivních i samostatných. Připomenu jen některé: Praha, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Jaroměř, Pardubice, Mioszow, Luže, Trutnov. V roce 1987 mi v Hradeckém nakladatelství Kruh vyšla sbírka básní Řeka plná žízně. V devadesátých letech jsem vážně onemocněla a musela jsem odejít z práce učitelky do invalidního důchodu. Čas, který jsem získala, jsem dělila mezi tvorbu a cestování. Navštívila jsem řadu zemí: Ázerbájdžán, Gruzii, Egypt, Tunisko, Irsko, Arménii, Francii, Anglii – mojí láskou je Izrael. Tam jsem i krátký čas žila. Jerusalema, Město měst, jsem si zamilovala a stal se mým druhým domovem. Často se k němu vracím ve vzpomínkách a vyprávění přátelům a známým. Život v orientu mě hodně ovlivnil.

Jak jste se dostala ke kumštu?

Trochu jsem již napověděla. V osmdesátých letech jsem se dostala do dílny pana Hrušky v České Skalici, který mě učil technice sítotisku a tiskl mé první grafiky. Také malíř a grafik Jan Holec, člen výtvarné skupiny Gama, mi přiblížil techniku suché jehly, linorytu a monotypu. Monotyp jsem si oblíbila a stal se mou technikou číslo jedna. Spolu s Janem Holcem jsme vydali bibliofilský tisk devíti básní z rukopisu Stínové divadlo. Stále jsem průběžně malovala, navštěvovala ateliéry a výstavy přátel a učila se takzvané „za pochodu“. Stále hledám, experimentuji,

učím se, nalézám, zkrátka tvořím. Je to nikdy nekončící proces. Doufám, že mi bude přáno malovat a psát ještě mnoho let.

Co považujete za své úspěchy?

Za úspěch osobní považuji výchovu dcery přes nemoc se kterou denně zápasím a každý den, který mohu prožít. Také návrat k tvorbě. Za tvůrčí úspěchy považuji přijetí do Obce spisovatelů, ocenění v literárních soutěžích Rychnov a Literární Vysočina. Za úspěch považuji vznik každého nového výtvarného či literárního dílka. A také přátelství dobrých lidí.

Jak chápete své členství ve Vč. SOS a jeho výtvarné sekci?

Chápu je jako možnost. Možnost publikování, setkávání se zajímavými lidmi, impuls k různým akcím, ať literárním, nebo výtvarným. Bohužel ve výtvarné sekci jsem se málo angažovala vzhledem k vzdálenosti Pardubic od Skalice a závislosti na vlakových a autobusových spojích. Ale to vše záleží na domluvě. Těším se na příští spolupráci s lidmi stejného zaměření a citění.

Děkuji. Otázky kladl Milan Dušek

Alena Kordíková

JEN NÁS

Slunce prosincem zacloněné
choulí se nad arktickou plání.
Dny už se sobě vzdalují
jak oči mé a stopy saní.

Kůň tryskem zítřek odváží.
Vyzout se chce vlastnímu stínu?
Sníh podkúvkami rozráží,
Boží se nazpět do podzimu.

Kam prchá čas, host nesmlouvavý
tam za rukáv tě zatáhne.
Splášené koně nezastaví
ani smrt. Jen nás vypřáhne.

Nejvíc uškodí to, co krátkodobě prospívá.

Patricie Holečková

VÍTR SÍLY ORKÁNU

Jan Dvořák

Smysl či obsah každé situace, kterou prožíváme, snadno opišeme nějakým citátem. Lidská moudrost jich za staletí nakupila nepřeborné množství, takže jen bloud se může pít po nečekaně novém a originálním sdělení. Beztak dospěje pouze a zase jen k analogii. Žijeme, přátelé, stále stejné životy, rozseté po spirále času ...

Takže je přirozené, že mě v tom horkém a zatím bezvětrném dni, kdy do kolonie chalup a chat přivezli do protilehlého stavení stařenku, napadlo ono Vergiliovo výstižné, byť nedozírně vzdálené Quo deus et quo dura vocat fortuna, sequamur, tedy Půjdem, kam volá nás Bůh a náš těžký osud ...

Přivezli ji v modrém ojetém automobilu tuzemské značky, který dosloužil právě tak jako ona, komplikovaným procesem vytáhli skládací vozík umístěný v zavazadlovém prostoru, potom spousty nejrůznějších přeplněných tašek a bágů a nakonec ji – Bytost. Zřejmě ještě žila, alespoň se na tu dálku dalo vyzozorovat, že nějak reaguje na jejich pokyny, občas poposedla, zvedla – s patrnou námahou – ruku, jako by chtěla někomu vzdálenému pokynout, nohama napodobovala zpomalenou chůzi ... Ach, němé bezčasí! Ti, co ji přivezli, prakticky vše vykonávali s ní za ni, kopírovali pohyby jejího minulého rozpitého života.

Bytost se věky změnila v Loutku, ovládanou vlastníma cizíma rukama. Na rozdíl od dřevěných chrastítek, vsazených do roztodivných příběhů, však už nehrála žádnou roli. Ještě sice žila – ale dohrála.

A tak ze sousedního kopce hledím na zvláštní obraz. Muž a žena vyvázejí po travnatém páse vozík se stařenkou, která se podvoluje jejich konání. Neprotestuje, nezlobí se, neraduje se, nesmutní ... všechny pocity a city jí unikly. Zbyla jen ona.

Tělo. Scvrklá kůže, vyhaslé oči, neslyšící uši, nechodící nohy, ruce, co se nedovedou sevřít v pěst.

Absurdní je, že průvodci, strkači vozíku, hulákají na Bytost, a tím posílají zprávu do celého údolí:

„No, řekněte, co vám chybí?! Není to přece krásný život?! Vidíte ...“

Samozřejmě nečekají na žádnou odpověď, neboť nevnímají danou situaci, ale mluví o své představě o ní. Závidí Bytosti, protože ona může trůnit nad jejich pozemským běháním a hemžením, zatímco oni se musí vrátit a slyšet, vidět, honit se, dřít se do úpadu a obávat se, co zase přinese další (... a další ... a další ...) den.

Řeknu vám, že každodenní pohled na Bytost na kopci rozhodně není nikterak povzbuzující. Vyvolává chmurné myšlenky a nutí k sebezpozorování. Včera jsem se třeba pokoušel celý den činit si záznamy, jak je mým zvykem, ale nenačrtl jsem

ani řádek, neboť jsem musel neustále hledět na své ruce. Shledával jsem ke svému nemilému překvapení, že se i má kůže počíná scvrkávat, ano, místy připomíná zmačkaný list papíru, a upozoroval jsem i rozšiřující se jaterní skvrny. Vůbec jsem na dřívě vzácně hladké a jemné pokožce uviděl krátery vřídků a kopečky nejrůznějších možná nádorků. Sledoval jsem jakousi zvláštní mapu, která – i když vězela na mé ruce – mi byla cizí. Tedy zjištění: odcizily se mi mé vlastní ruce. A co naděláš s něčím, co ti přestává patřit, co ti mizí?! Na druhé straně jsem při pozorování prstů zaznamenal, že nemohu uniknout svému minulému životu, že i když si namlouvám ztrátu návratu, nepřestávám existovat v čase, který mě dostihuje a dostihne. Prsty totiž stále víc a víc nabývaly podoby matčiných. Hned pod měsíčky nehtů vystávaly nerovnoměrné hyzdící nárůstky. Přinášely dříve nepatrné (varující!) pobolívání, které jsem dlouho přehlížel, a nyní vyvolávají stupňující se bolesti, shodné zřejmě s matčinými. Matka mi tehdy odkázala své ruce s jejich tvarem, podobou i bolesti. Matně si vzpomínám: Žertem jsem jí říkával, že má pod kůží ukryté kuličky – a já jí je vycvrnkám. Když jsem se to po jejím ostrém smíchu (ano, teď vidím, čím mě potěšil a zároveň vyděsil – bylo to jeho nepřirozeností) pokusil učinit, musela mě odehnat. „Těch mě, hochu, nezbavíš,“ pravila. „S nimi si už nezahraješ! Ty mně zůstanou až do konce.“

Vidím, že nezůstaly. Teď je mám zase já ...

Následující krásné slunečné dny pronikl do hustého a nepohyblivého vzduchu, těžkého a dusivého, osvěžující větrík, který působil jako hladivé pohlazení. Bytost je zase strávila na kopci, skoro se mi zdálo, že ji neodvážejí ani na noc, ale to byl samozřejmě spíš klam. Když jsem někdy v hodinách po půlnoci vyhlédl ven, určitě jsem nezahledl Ji, ale spíš nějaký zbloudilý stín, který putující měsíc tak štědrě naděluje.

Musím říct, že na ni byl vlastně harmonický a pěkný pohled. Vyvolával představu moudrého, utěšeného stáří, žitého v archetypálním přírodním rámci v pohodě a klidu, a inspirujícím svou hloubkou a svým naplněním právě probíhajícího života dole.

Jak klamné zdání!

Za pomoci dalekohledu (mého děda, přivezeného jako vzpomínka z 1. světové války) jsem zjistil, že původní slunné pohledy muže a ženy, určené, jak to tak bývá, mně a vůbec okolí, se mění v potměšilé (a možná i nenávistné) mračné škleby. Ve tvářích jim kromě zvláštní zarputilosti vězelo přímo nenaplněné očekávání jiného zvratu událostí a z něho vyvěrající zklamání. Přesvědčovaly mě o tom navenek zdánlivě zastírané, ale přesto zřetelné grimasy, které chlapík chvíli co chvíli adresoval Bytosti, i nervózní tiky v obličeji – a neurvalé pohledy, s nimiž jeho partnerka musela vykonávat případné stařeniny potřeby. Z celého toho jejich kolotoče odporu a nechutenství bylo patrné, že nemohou uvěřit její odolnosti a vytrvalosti, s jakou vzdoruje sice blízké, ale stále nepřicházející smrti. Původní

předstíraný vztah úcty a respektu, víceméně „daný“ jejich pečovatelskou profesí, se postupně proměňoval v i na dálku rozeznatelnou, až děsíci nenávist.

S těmito svými poznatky jsem se svěřil příteli Malíři, který právě rozptyloval mou samotu, když se zalíbením hleděl na krajinu s Bytostí a blouznil o magické harmonii, jež z toho obrazu – podle něj – přímo vyzařuje. „Marnotratníku! Vždyť se ti poštěstilo. Závídím ti, že máš tuhle scénérii nepřetržitě před očima. Kdybych byl na tvém místě, nasýtil bych se jí do té míry, že bych ze všech těch vjemů, jsem přesvědčen, vzniklo veliké dílo ...“ Tohle mi pověděl bez jakéhokoli názvuku ironie či jalového předstírání. Považte, vůbec nevnímal odehrávající se skryté drama, jehož hrůzu jsem se mu snažil naznačovat. Aniž by mě poslouchal, maloval přede mnou se zaujetím, plně oddán svým vizím, jakýsi symbol věčného života.

„I kdyby teď, právě teď umřela, a že bych jí to nepřál, zůstane tam už navždy. Není to úžasné?!“

Nedovedl jsem mu kazit radost ze sprádaných konstrukcí dalšími bodavými střípky – a bych přehlušil své znechucení z jeho podivné a nepřipadné radosti, plnil jsem nové a nové sklenky a nutil pít Malíře opřekot.

Sbohem, staruško, už si klidně zhasni, já se taky poručím ...

To byla jeho poslední slova, když zrána padl jako podtátný a zákony umění přestaly platit – stejně jako tolik vzývaný věčný život stařenin. Oběma nám zmizelo vědomí, zatímco neustále přivážená a vystavovaná Bytost se, věřím, nedaleko chvěla ranní rosou a se zřejmou netrpělivostí čekala, až slunce konečně prohlédne bílou clonou. Právě o tom čekání se mi pak několik nocí zdálo. Zatímco Bytost se v reálném životě zachraňujících paprsků dočkala, sen byl nemilosrdnější. Obří mrak ve tvaru muže a ženy pohltil nadobro světlo a země zanikla. Bytost jako by nikdy neexistovala.

Sen nebyl daleko od pravdy. Když čas ne a ne urychlit své dílo zkázy a ukončit tuhle poslední vyjíždku, začali, zdálo se mi, konat opatrovatelé. Při bedlivém pozorování jsem si třeba povšiml, že postupně přestali úzkostlivě zabezpečovat kola vozíku kameny, takže nyní stačilo jen nepatrně uvolnit brzdu a ... Podobných záluďností, z jejichž důsledků by je kdokoli mohl sotva vinit, přibývalo, a mě děsila jejich odlidštěná vynalézavost. Nejstrašnější však bylo, že ani sebepronikavější pohled do tváře Bytosti neodhalil její sebemenší emoci. Nehybně, bez výrazu – dalo se dokonce vyjádřit, že prezíravě – přijímala i další přicházející nástrahy, což ještě stupňovalo vztek pečovatelů. Navzdory tomu, že dobře znali beznadějný stav stařenin, začali zpochybňovat její potíže a obviňovat ji z lhostejnosti, ba z výsměchu jakékoli jejich dobrodějně činnosti. Vedli litanie o nevděčnosti poslání, které na sebe za mizerný obnos převzali – a které jim nepřinášejí ani uspokojení ani uznání. V syčivých a stupňujících hádkách se přeli o – možno říci – „kvalitě jsoucnosti“ Bytosti a hrozili si navzájem, že jeden druhého opustí, aby mu Ji pak za trest odkázal. Jenomže kdo bude tím jedním druhým nechvalně

podarovaným?! Křičeli na sebe splývajícími hlasy: „Moje záležitost to přece není. Já chci ještě žítiiiiiiiiit!“

Samozřejmě se nerozešli, naopak spojenými silami přitvrdili, až se zpeřtující stařenin pobyt ve volné přírodě proměnil v bezmocný boj o dohasínající existenci, tak protikladný Malířově patetické symbolice.

A já se tu dobu nedovedl odtrhnout od okna, zanedbával jsem vytoužené procházky na dlouhé vzdálenosti, které jsem měl ze své dovolené nejraději, omezoval jsem i četbu knih, nastřádaných během roku, natož abych zacelil šrámy poněkud zanedbávaného stavení. Nanejvýš jsem se zmožil na posekání trávníku a polaskání se stromy, které jsem si označil jmény těch, co je vysazovali. Zděsil jsem se toho, jak také stárnou, jak se ohýbají a potí mizu. Odvrátit se od zvláštního panoramatu ovšem nešlo. Mělo magickou moc. Nedokázal jsem opustit Bytost. Jednak jsem se o ni bál, bylo jisté, že není v laskavých rukách, jednak jako by se příznak jejího osudu vpíjel do mých úvah a mého přemýšlení, vracejícího se stále častěji do minulosti. S lítostí jsem si vybavoval například tatínkovu sukovitou hůl, s níž vyrážel na tajuplné cesty a po nekonečných hodinách přicházel domů plný dojmů, aniž by se s nimi svěřoval. Zachovával nás v stavu dychtivého nevědomí a očekávání. Sukovice nyní trvale odpočívá v rohu místnosti a budí respekt. Když už ho nemohla provázet, ztratil jeho pobyt na této zemi význam. Otec odmítal tak dlouho lékaře, až se nemoci spojily a společnými silami ho zakrátko (nebo se říká: předčasně) zardousily. „Lepší, než kdybych jen protahovaně usychal,“ vydechl poslední slova – a já si ho opravdu nedovedu představit sedět místo Bytosti a hledět mi do očí. Stále častěji však vozík bezmoci počaly obklopovat další Bytosti mého života, stával se jakýmsi zvláštním Středobodem, rozvracejícím časové roviny a zbavujícím mě potřebného klidu. A přitom bylo jasné, že samaritáni zachytili můj utkvělý pohled, dráždil je svou nevyzpytatelnou zvidavostí – i tím, že je nutil k ještě většímu předstírání, přesto posléze shazovali škrabošky, dokonce mě odháněli urážlivými slovíčky. Jenomže já vytrvával. Kdyby to neznělo nabubřele – skoro jsem zkameněl. Stávala se ze mě socha Vzpomínka, socha Vidění.

A počínající větrík postupně sílil, ztrácel svou původní laskavost, přetvářel se v temperamentní vítr a nabýval na intenzitě. Jeho hlasu přibývalo na varovné skučivosti, postupně zvedal těžší a těžší předměty, honil prachové mráčky, do místností vnesl průvan, dokonce několikrát vyhákl okenici a oslepil jí okno. Opatrovatelům dodával novou naději. Co nezmůžou oni, může za ně způsobit pohyb přírody. Ona jim pomůže! Jako by zaslechli při větrném zpěvu s potěšením dávná Cicerova slova – *Natura duce errari nullo pacto potest*. Je-li příroda vůdcem – pak jakýkoli omyl nemožný... Omezili svou výhrůžnou rétoriku, s jistou smířlivostí hleděli Bytosti do očí a vědoucně pomrkávali – jejich pohled však hlavně mířil k spásné obloze. To samozřejmě neznamená, že se přestali „přičiňovat“. Navzdory stařenině drnčivému kašli ji počali zbavovat – prý – přitěžujícího oděvu, až

posléze seděla jen v lehké halence, a vozík nastavovali směrem k vybuchujícímu větru. Jejich pobíhání a vrtní působilo až komicky.

Nebe zvláště zbělelo a na obzoru se počaly kupit tvarované mraky. Jeden mi připadal jako otisk pozemského stařenina vozíku převedeného do obřích rozměrů, ale to mohl být klam a násilný výklad. Musím přiznat, že jsem na osud Bytosti, sledovaný z okna své minulosti, počal vztahovat nejružnější osobní souvislosti, až mi to připadalo nepatřičné. Měl jsem přece jejímu utrpení aktivně čelit – a nikoli pouze přihlížet. Bylo nutné vyjít ven a rozdat si to s těmi opatrovníčky slovy – a když by to nepomohlo ... Jenomže, věděl jsem, rovněž už stárnoucí muž, že tak to ve světě chodí. Kurážně hrozíme pěstmí, ale nedovolíme jim dopadnout. Prání málokdy dovedeme převést v čin. Krmíme své ego představami o vlastní statečnosti, ale ve skutečnosti nicméně raději ustupujeme, než abychom se pustili do otevřeného boje s tím, co se nám jeví být špatné.

Ztrácel jsem se v hlubinách svého domu a života a přede mnou narůstal další obraz. Vpravdě makabristický. Dějiště mraků-podobenství se slilo do olovené hladiny, bezedné, strašlivé. Hustou šed' proklávaly klikaté dýky blesků za doprovodu ohlušujícího rachotu hromů, který byl stále hlasitější a vytvářel zlověstná echa. Sílicí vítr se převtělil ve vichřici, nelítostně nutil k pokornému ohýbání mé stromy – příbuzné a já si přál, aby vytrvaly – jako vždy.

Pobíhal jsem po domě a utěšoval všechna choulostivá místa, jimiž by sem mohla proniknout zkáza. Připadalo mi, že jich je pořád víc a já pomalu ztrácím síly alespoň k udržení stávajícího stavu. Řítily se na mě z každého místa úsečné záběry prožitých chvil. Maxisvět se koncentroval do tohoto zapadlého minisvěta a utvářel nečekané kombinace. Uvědomil jsem si, jak hlubokou pravdu měl Ovidius, když vyslovil – *Omnia sunt hominum tenui pendencia filo, et casu subito, quae valere, ruunt*. Vše lidské visí na tenké nitce a nejméně očekávaná příhoda zruší to, co bylo dosud pevné ...

Přiznám se, že jsem v tom nervózním chvatu a šílené atmosféře, kdy jsem najednou nevěděl, kam dřív skočit, jako bych se i já chystal na konečný soumrak, poněkud odpoutal pozornost od Bytosti. Navíc jsem si, stále nepoučený, v skrytu namlouval, že vybuchující běsnění živlů přece jen vyleká i otrlé pseudoochránce a ti, opatrní a nejistí, nezvolí pro stařenu tak hrůzné a zranitelné finále ...

Vsadil bych se, že před sebou – po mnoha dnech, vyplněných obrazem Bytosti na vozíčku, opět uvidím prázdnou čistou plochu, připomínající blahé doby, kdy se v oněch místech rozprostírala pouze nezastavěná louka s vlnícími se travnatými pásy. Zelené nevodní moře s majákem našeho stavení.

A pak jsem vyhlédl.

Dlouho jsem nemohl věřit tomu, co jsem spatřil.

V zběsilem rytmu se, ozařováno světlem blesků, objevovalo a zase hned mizelo dějiště, na němž se – v téměř nereálných konturách – zjevoval a ztrácel minulé

dny vystavovaný vozík s Bytostí. Když zavládla tma, odjížděl, když nebe zalily dunící reflektory, zpřítomněl.

Ať to není pravda. Ať to není pravda. Překřikoval jsem hromobití i jakot větru síly orkánu ... Marně.

A já poznal, že je konec mého lelkování u okna a prázdného mudrování, odvážného kritizování zpozvdálí a bezpečné odvahy ...

Příroda a život mě postavily před to nejzákladnější a zároveň nejobtížnější dilema.

Mohl jsem i nadále hledět. Nebo jednat.

To, že jsem se skoro bez zaváhání rozhodl pro druhou variantu, nepřičítáme mému charakteru, kuráži, obětavosti ... a podobným ctnostem, jimiž se dobré skutky zpravidla pentlí. Prostě jsem si nedokázal představit, že bych neučinil, co jsem učinit mohl, a pustil tak i do své blízkosti smrt. Potěšilo mě, že jsem si navíc sám zformuloval věty, jejichž platnost, myslím, nezanikne s jednou nezvykle silnou letní bouří ...

Moc jsem se neoblékal, abych neztrácel pohyblivost – beztak jsem byl hned vykoupán v přívalech deště, a potácivě se kymácel, bit nárazy větru, pozorovaným směrem. Oslepený, ohlušený, topený, ano i vylekaný, slábnoucí jsem doputoval k cíli – vzdor nástrahám – nejspíš popaměti. A to jsem ještě musel obejít násilně včleněný plot, který rušil nádhernou celistvost krajiny, a přesvědčit se o nepřítomnosti ochranitelů, sprádačích někde v teplém ústraní možné okliky a výmluvy pro svůj ničím neomluvitelný čin ...

Čím víc jsem se nořil do nitra celého toho běsnění, pohazovaný jako jeho bezbranná hříčka, tím drtivější jsem cítil únavu a otupělost. Připodobňoval jsem se k tomu, koho mám spasit, a uvědomoval jsem si, že i já se už ocitám na cestě Bytosti ...

A tak jsem se za neúměrně dlouhou dobu konečně dostal k stařeně. Něco jiného je pozorovat podstupované utrpení zdálky, která jeho rozsah bezesporu zmírňuje či dokonce jsoucnost zpochybňuje, anebo ho spatřit v detailech před sebou. Přes clonu temnoty jsem zřetelně odkrýval postavičku, propadající se do bezedna, hlavička připomínala svaštělou makovici se skobou nosu, oči, umdlelé, dávno přestaly zářit, odfouklý šátek odhalil prořídle rákosí vlasů; jako by se celá rozlévala v tom lijáku. Jen ruce byly pevně vklíněny do opěradel vozíku – pochopil jsem, že jedině v něm nachází spásu, skoro vrostla do jeho útrob. Polekali jsme se jeden druhého. Zřejmě čekala, nepoučená a zlomená, někoho jiného – ano, své samaritány.

Koho uzřela ve mně?!

Nebyl čas na vysvětlující řeči, upřímně řečeno, ani jsem nevěděl, co bych jí – nevnímající, ovládané reflexy, – měl povídat.

Bylo třeba konat!

Nedovolit zhmotnit dílo zkázy.

Přestože se náznakově bránila a vydávala poděšené (ochranné!) skřeky, poměrně snadno jsem ji uchopil a zvedl z pojízdné rakve. Svíral jsem lehkou postavičku a z posledních sil ji nesl v náručí do svého domu ... Co se jí asi honilo hlavou? Nenapadlo ji třeba, že se otevřela nebesa a vyslala pro ni svého posla?!

Nohy se mi pletly, voda se na mém těle mísila s potem, hmatatelně jsem cítil rány kladivem v roztočené hlavě – přesto na mě působila blízkost té ubohé ženičky, prožívající poslední únos svého bytí, téměř očistně. Jako bych převáděl přes most do bezpečí své rodiče, svou ženu a děti, všechny blízké a dobré lidi a vytrhoval je ze spárů předstírajících falešných ochranitelů, namyšlených spasitelů světa ...

Jinak krátká cesta mi proto připadala nekonečná, prodlužována novými a novými nástrahami, ochabujícími a zase silícími ataky – potácel jsem se zkrátka a dobře celým svým životem.

A ten byl již dlouhý ...

Tímto vznosným poznáním by se slušelo končit, jenomže můj příběh obsahuje nečekanou dohru ...

Zpochybňovaní samaritáni se v orkánu vydali za Bytostí (zachránit ji? Sledovat na vlastní oči její dohasínající svíci?), hned na prvním kilometru havarovali a byli na místě tam, kde chtěli konečně spatřit Ji. Nebe se nechechtalo. Řvalo. Co ten rykot znamenal?

Tudíž byla marná a dokonce i neetická má stížnost na podezřelé ochránitele.

Ostatně řekli mi velikáni z institucí, i vy máte možnost prokázat, že vám není lhostejný osud odložených a opuštěných – a starat se o ně.

Cože říkáš, Svědomí?!

A tak, pochopitelně jen když je hezky, vyvážím Bytost na novém vozíku (ten starý hned po únosu smetla bouře) ven, usedám vedle ní, pokouším se jí vypravovat ... Až se mi zdá, že se jí podobám ...

A netrpělivě hledím na oblohu.

Co se, proboha, stane, promění-li se bouře opět v orkán?!

OBDIVUHODNÉ ZTRÁTY, NÁDHERNÉ VYNÁLEZY

Psát o románu či novele není příliš obtížné. Psát o povídce je těžší a psát o sbírce veršů vyžaduje navíc jisté souznění s básníkovou poetikou. Pravda, někteří teoretici dokáží o útlé knížce napsat předlouhé pojednání, ale to už je jiná kapitola. Osobně se pokouším, spíše z potřebnosti a čtenářského vděku, psát o knihách, které mě zaujaly, které jsou naladěny na stejnou notu. Ať se jedná o knihu přátel nebo zcela neznámého autora. Vyhýbám se knihám, které mě nezaujaly. Objektivně vzato, nemusí to být příčiněním autora, čtenář se prostě někdy ubírá

jiným směrem po stejném chodníku. Nejtěžší je psát o sbírce aforismů. Zejména takových, které svým moudrým náhledem, plnou zralostí, svěží nápaditostí, vytríbeností a originální jiskřivou vtípností vzbuzují obdiv a vrývají se do paměti. Ať již obecně platným ostnem, moudrým postřehem nebo laskavým nadhledem. Takové aforismy oslovují, aniž by mohly někoho pohoršit. Žádná zloba, zavidlost, dvojsmyslné narážky a zášť. Výlučně čisté myšlenky, vypovídající nejen o lidech, ale také o autorovi, o jeho charakterním náhledu na svět a lidi kolem sebe.

Literatura není lehká atletika a jakákoli „pořadí“ jsou pofiderní, na vrcholku českého aforistického Parnasu však nesporně usedl **Jiří Faltus** zásluhou vlastní a vydavatele (TG TISKU Lanškroun, 2009) půvabnou knížkou **ZTRÁTY A VYNÁLEZY**. Obdivuhodné ztráty, které jsou trvalým přínosem a nádhernými vynálezy. Ty mám na mysli s přihlédnutím k Faltusovým jednoduchým, výmluvným kresbám. Na tu závěrečnou, s nápísem „Dál nic“, si určitě vzpomenu, kdykoli spatřím dopravní značku, signalizující blízkost dálnice. Nelze opomenout stříbrnou nitku, táhnoucí se od první stránky k poslední, nad níž se ozve pocit lítosti, že už je konec. (A známe přece hodně knih, u nichž si nad poslední stránkou oddechne, že už „to“ máme za sebou!) Zmíněná stříbrná nitka totiž dokazuje, že Jiří Faltus je básník. Nejedna jeho aforismus je vycizelovaným, přesně stříženým básnickým obrazem.

Jsou knihy, které si ponechávám na „sváteční“ chvíli. Po celodenním zápolení se sekerou jsem večer usedl na verandě chaty s Faltusovými aforismy a okouzlen jsem se upřímně a srdečně bavil. Vyrušila mě popelavá volavka. Ladně přistála a důstojně se procházela. Řekl jsem jí „nazdar“, nedbala však, kráčela k potoku a zase zpátky. Snad něco hledala. Možná ztracené mládí nebo ztracenou lásku, kdo se vyzná ve volavkách! I nejpůvabnější dáma se však záhy okouká. Vrátil jsem se tedy ke knize. I Jiří Faltus jako kdyby občas hledal cosi vzácného a pomínuvšího, co někdy rezonuje v každém z nás. Jenomže se nedokážeme dobrat podstaty. Faltusovy aforismy to svedou s bravurou, která je vlastní prostým věcem a postřehům. Nad aforismem „obcházíte-li zákony, můžete potkat zákonodárce“ jsem se neubráníl úsměvu a patrně ani znepokojivému pohybu, sličná volavka roztáhla křídla a dala mi sbohem. Později v noci jakýsi dobrodruh zajel autem na louku za potokem a reflektory mi svítil přímo do oken. Než jsem se stačil obléknout a dojít mu vynadat nebo vysvětlit, že zabloudit může každý, vycouval a odjel do hlubiny temné noci. Ulehl jsem, vzpomněl si na aforismus o špačcích a holubech – a bylo po spaní. Ale příjemně.

Právě v tom spočívá půvab Faltusových aforismů, proteplených bystrými epigramy a kresbami. Vyvolávají ve čtenáři příjemné pocity, jsou balzámem na všechny šrámy současné doby a přiznejme, oslovují nás i tím, že nejedna šleh je nám ušitý jako na míru. Ale vlídně a skoro omluvně. Někdy jako kdyby pohladil pomyslnou duši. Nemám v úmyslu reprodukovat další aforismy, ale nemohu

odolat, abych neuvedl následující: „Přispíval na chudé. Svými aforismy.“ Slovo *chudé* si můžeme vykládat různě. Vezměme ho tak, že Faltusova zatím poslední sbírka se může stát lékem. Po svém nám přispívá všem. Kdykoli někoho postihne chmurná chvílka, může ve Ztrátách a vynálezech zalistovat a najít špetku osvěžení. V intencích závěrečné dálniční kresby povězme: *Nápis dál nic* sice čtenáře k jeho nezměrné lítosti vtipně upozorňuje, že se dobral poslední stránky, za sebe i za čtenáře však pevně věřím, že nás Jiří Faltus ještě nejednou zavede na dálnici plnou svěží aforistické tvorby.

František Uher

Slavnostní zahájení V. uměleckého maratónu v historickém sále radnice v Pardubicích dne 1. října 2009

ZRZEK

Vladimír Sokol

I.

Poprvé jsem ho uviděl u popelnic, jak se snaží v odpadcích napadaných na zem najít něco k snědku. Byl to středně velký zrzavý pes a žebra se mu rýsovala pod kůži na vyhublém těle. Bydlel jsem už několik let sám, novopečený důchodce

v anonymním paneláku na stejně anonymním pražském sídlišti. Následující nápad byl tedy asi logickým řešením mé situace.

„Pojď sem, pejsku!“ zavolal jsem polohlasem a ze svého odpadkového kbelíku vylovil kuřecí kosti. Nejprve na mne nedůvěřivě pohlédl, temně zamručel, ale pak v něm zvítězil hlad a opatrně se sunul k nabízenému soustu. Nechtěl jsem ho příliš trápit, tak jsem část kuřecí kostry položil na zem a poodešel. Pes v mžiku zhltnl potravinu, pak stál a vyčkával, co se bude dít dál. Hledal jsem ve kbelíku další možná sousta pro něho, ale moc jich už nebylo.

„Podívej se, Zrzku,“ pojmenoval jsem si psa. „Ty jsi evidentně sám, já taky a jestli se chceš pořádně najíst a napít, budeš muset jít se mnou. Místa a jídla mám dost pro oba. Tak se rozhodni! Můžeš taky dál hledat obživu u popelnic. Je to na tobě!“

Vysypal jsem koš a zamířil ke vchodu do paneláku. Tam jsem se zastavil a tiše pískl. Pes dosud vyčkával na místě, ale pak se váhavě rozběhl za mnou. Doma jsem mu nejdříve dal do misky zbytek guláše s chlebem a vedle další misku s vodou. Za pár desítek vteřin bylo jídlo v něm, pak vypil skoro půl misky vody a vyčkávavě na mě pohlédl.

„To ti zatím musí stačit, hochu! Za prvé kořeněný guláš není nejvhodnější jídlo pro psa a za druhé ti nechci přepřácat žaludek! Kdo ví, kolik jsi toho v posledních dnech jedl? Zítří ti koupím tvoje misky a nějakou tu psí stravu. Ale teď si dáme hygienu. Pojď, jdeme do koupelny!“

Zastavili jsme se před vanou. Najednou jsem však nevěděl, co dál. Co když mě kousne, až ho budu cpát do vany? „Hop!“ zkusil jsem namátkou a ukázal rukou. Pes poslušně skočil do vany! „Nádhera!“ zajásal jsem v duchu. Pak jsem mu řekl: „Hele, Zrzku, musím tě umýt! Jestli mě rafneš, jsi nevděčník a navíc čuně!“ Nemohu říct, že by se mu koupel nějak líbila, ze začátku i vrčel, ale strpěl to.

„No vidíš! A je z tebe krasavec!“ řekl jsem mu, když jsem ho vytíral ručníkem. Tenhle úkon jsem do konce nedotáhl, Zrzek toho měl už asi dost, takže vyskočil z vany a zbytek vody ze sebe vyklepal v chodbě. Odevzdaně jsem tedy vytřel obě místnosti a šel za ním do obýváku, kde si s drzou samozřejmostí ustlal v mém oblíbeném křesle. Nechal jsem ho být a zamyšleně pozoroval zubožené psí tělo. Vypadal jako pitbull nebo alespoň jeho kříženec, protože i přes vyhublost jsem při mytí cítil pevné svalstvo pod kůží a velikost i typická kulatá hlava s tupým čumákem tomuto plemeni odpovídala. „Ale ať jsi co jsi, i kdybys byl vořech, je to jedno, vid? Hlavně, že jsme nyní spolu!“ řekl jsem, ale už jen pro sebe, protože pes tvrdě spal a právě začínal nahlas chrápat.

Šel jsem se také vykoupat, pak jsem si sepsal vše, co bude třeba zítřa obstarat a rovněž zalezl do kanafasu. Ještě než jsem úplně zabral, uslyšel jsem tichý cvakot drápů po podlaze ložnice, pak žuchnutí a ucítil mokrý čumák u svého ucha. Popleskal jsem lehce psí bok a kdo tvrdě usnul první, už nevim.

Ze Zrzka se časem vyklubal pěkně osvalený pes, ač již středního věku – podle veterináře, stále pořádně živý a velice vděčný za své vysvobození od tuláckého života. Na procházkách s ním nebyly žádné problémy, na vodítku si vykračoval spokojeně a konflikty nevyhledával. Případně dorážení menších psů moudře přehlížel, maximálně hluboce štěkl a to většinou stačilo. Ani větších psů se nebál. Ale do rvaček se sám nepouštěl. Pokud k ní, ojedinele došlo, dal popud jiný větší pes, Zrzek útočnicka párkrát rafl a odkázal ho do patických mezí. Pokud vím, krev nikdy netekla a rovněž nevím o případu, kdy by nějakou takovou potyčku můj pes prohrál. Asi v něm opravdu bylo něco z toho pitbulla. Když jsem ho vypouštěl na volném prostranství z vodítka, rád se proběhl, ale nikdy se nevzdálil z dohledu. Jestli mě hlídal nebo se bál, abych se mu neztratil, nevím. Ale možná, že to první, protože Zrzek, jakkoliv mírný k lidem a zvláště k dětem, nikomu nedovolil přímý fyzický kontakt se mnou. To okamžitě vrčel, cenil zuby a stavěl se do bojové pozice. Stačilo, aby mě někdo známý přátelsky poplácal po rameni nebo napřáhl ruku k pozdravu a bylo zle! Chvíli trvalo, než si na to mé okolí zvyklo. Také jakékoliv delší odloučení snášel Zrzek velice těžko. Několikaminutová fronta v samoobsluze znamenala srdceryvné vytí mého psa před prodejnu a jednou dokonce přehryzal silonové vodítko a s dalším návštěvníkem vešel do obchodu, aby si mě vyzvedl. To však byly jen zanedbatelné mráčky na jinak jasné obloze našeho soužití.

Měl jsem pocit, že jsem také pookřál, asi mi prospívaly společné dlouhé procházky, ale hlavně jsem měl zase pro co a pro koho žít. Zrzek se perfektně přizpůsobil mému každodennímu režimu a měl jsem pocit, že vše dokonale chápe. Když mi nebylo dobře, třeba při chřipce, nedožadoval se svých několikahodinových procházek, ale obešli jsme několikrát bytovku, on si udělal svoji potřebu a šli jsme domů. Tak uběhlo spokojených pět let.

Jednou ráno jsem zpozoroval, že Zrzek není ve své kůži. Měl teplý čumák a divně lesklé oči. „Co je, kamaráde? Asi nějaká viróza, vid? Zavoláme pana doktora a zase bude dobře!“ řekl jsem mu. Veterinář přijel, ale dobře nebylo! Po několika vyšetřeních jsem se dozvěděl krutou a nezvratnou skutečnost, že Zrzek má rakovinu! Nestydím se přiznat, že jsem ten večer probřečel jako nějaká hysterka! Chudák Zrzek mě ještě nechápavě utěšoval a strkal mi suchý čumák do dlaní. Pak ale začal hubnout a zřejmě trpěl bolestmi. Stál jsem před hrozným rozhodnutím, zda mu dopřát ještě nějaký ten den na tomto světě nebo ukončit jeho trápení. Možná v tom bylo i trochu sobectví, ale nemohl jsem se odhodlat k tomu, dát ho utratit. Když se však bolest začala objevovat i v jeho pohledu, naložil jsem ho do auta a zajel k veterináři. Ten mi řekl: „Jestli ho máte opravdu rád, ukončete to! Už dost trpí!“

Pohlédl jsem na vyhublé psí tělo, ležící odevzdaně na stole pokrytém igelitovým přehozem a kývl. „Podržte ho,“ pronesl lékař a nasál do injekční stříkačky tekuti-

nu. Sklonil jsem svoji hlavu k Zrzkově a třesoucí ruce položil na jeho bok. Když mu veterinář píchl injekci, ani se nezachvěl. Po chvíliče, jako by pochopil, co se děje, olízl mi naposled tvář a v jeho hasnoucích očích jsem viděl úlevu a poslední láskyplný vzkaz, který jakoby vyjadřoval: „Ne sbohem, nashledanou!“

Jak jsem zaplatil a dostal se z ordinace, nevím. Probral jsem se, asi za hodně dlouho, s hlavou na volantu, ve svém autě. Několik týdnů jsem chodil po bytě a bral zbytečně do rukou věci, které mi Zrzka připomínaly. Vodítko, jeho hračky, misky. Stále jsem se nemohl smířit se situací.

Pak jednou večer, už jsem to nemohl doma vydržet a zašel jsem si na pár piv do sídlištní hospody. Když jsem se asi za dvě hodiny vracel a otevřel vchodové dveře, vyloupla se z přítmi schodů ke sklepu postava a mladý hlas pronesl: „Naval prachy, dědku! A žádnéj podraz! Viděl jsem tě platit, takže všechno, co máš!“ Ozvalo se cvaknutí a před očima se mi mihla ruka s nožem!

Co se stalo potom, dodnes přesně nechápu. Ve stejný okamžik, kdy se ke mně pohnula ta ruka s vyhazovákem, ozvalo se zavrčení, tmou se mihl ještě jeden stín a potom už byl slyšet jen hluk padajícího násilníkovy těla někam ke sklepům! Pak zase naprosté ticho. Nevím, co se odehrálo a nechci někomu vnucovat myšlenku na duchy. Také netvrdím, že ten třetí stín musel být nutně pes a i kdyby, v té tmě jsem rozhodně nemohl rozoznat jeho barvu. Někdo by to možná vysvětlil tak, že ten mladík prostě uklouzl a stín a zavrčení jsem si jen vsugeroval. Ať si každý věří, čemu chce!

Já, sám pro sebe, jsem přesvědčen, že tam někde nahoře, Zrzek věrně čeká a plní dál svou ochrannou povinnost! Takže, ne sbohem, ale na shledanou, Zrzku!

II.

O několik let později.

Sníh tiše pokrývá povrch střech, stromů, ulic, lidí na nich a vše, na čem ulpí ten zdánlivě nekončící bělostný spad, hrnoucí se dolů z obrovské nebeské peřiny.

Sníh srovnává i výškové rozdíly mezi uličkami a dosud neseseďlou hlínou na čerstvých hrobech na místním hřbitově. Mezi nimi je jeden, který se zdánlivě ničím neliší od těch ostatních. Pod vrstvou hlíny tu leží starý člověk, kterého nedávno doprovodilo na poslední cestě jen několik nejbližších známých a kněz, který když odříkal povinné pasáže a formulace, utíkal rychle do tepla svého příbytku.

Jen jedinou nepatrnou drobností se tento rov odlišuje od ostatních. A právě v tomto čase je ten rozdíl patrný na první pohled.

V bílém čerstvém sněhu jsou jasně viditelné otisky psích tlapek ...

Luboš Huml

POHLEDNICE

Dostal jsem pohlednici
s pozdravem od moře.
Já, vyrostlý na vesnici,
dívám se v pokoře

vlaštovky létat nad rákosím,
rosničku dřímat na kameni ...
Hned kdejakou kaluž prosím
o milost a odpuštění.

na parníky a jachty
jak kotví u mola.
Vítr jim nadouvá plachty,
slunce krvavě plápolá.

Už neteskním po oceánech,
po veletocích s přejemi.
Se skrívány v žitných lánech
docela dobře je mi.

Ta cizokrajná pohlednice
chce mého srdce kus.
Pak zahlédnu po rybníce
plout bílou flotilu hus,

O VĚHLASNÉM DOKTORU KAPIČKOVÍ

Jiří Frýzek

Po celém našem pozeňnaném a bohumilovném kraji kolovalo mezi horaly o slovutném doktorovi mnoho vskutku těžko uvěřitelných historek. Dokonce prý musel velice často s horlivostí vždy jemu vlastní horko těžko obhajovat již dávno pošramocenou pověst své neustále hašteřivé drahé polovičky, která měla ale jednu vážnou vadu. Na setkání ráda klevetila a nebrala si přitom nikdy a před nikým žádné servítky. Nebylo proto divu, že se proto dostávala mnohdy do sporů se sousedy a hlavně pak sousedkami.

Jinak vyhlášený pan doktor léčil prý každou, úplně každičkou nemoc různými prapodivnými medikamenty, které však, popravdě řečeno, průběh choroby spíše vždy jen zhoršovaly. Všechnožně podomácku vyrobenými lektvary, uchovávané v třiceti docela maličkých lahvičkách, nosíval vždycky při sobě v kožené náprsní kapse. A každá z nich bývala na jiné onemocnění. Potřebný lék připravoval docela zvláštním způsobem – do sklenice s čistou vodou nakapal vždy určitý počet kapek a vzniklou míchanici musel chorý člověk naráz vypít. Však snad právě proto se mu také říkalo posměšně doktor Kapička.

S pacienty to uměl, to se tedy musí uznat. Býval na ně přísný, když se ale čirou náhodou špatně vyspal, pak naopak přímo nevybíravě obhroublý. A každému hned tykal. Jinak si však s náramnou oblibou dělával rád z jejich potíží všemožné

legrácky. Jestliže se ale čirou náhodou někdo jeho radami neřídil, dokázal mu vždycky velice zle vyčinit.

Kdysi Kapičku zavolali ke starému Vajsovi, u něhož zjistil prudký zápal plic. Docela brzy ho sice přešel, ale jako na potvoru objevila se další vážná komplikace. Byl již jako kost a kůže, kašlal a dokonce se nemohl ani postavit na nohy.

Po nějaké době ho pan doktor pocítil zase svojí ctěnou návštěvou. Nechal si ukázat jazyk, nahmatal mu pulz a pak mu docela neomaleně vmetl do očí: „Ták, milej Francku, kamaráde zlatej, je to s tebou móg a móg špatný. Jak to tak vypadá, půjdeš brzy na krchov pod kytičky. Ať ti ta tvoje přichystá zavčas parádní voblečení a připraví všecko potřebný! Radím ti dobře, nezapomeň rozhodně na řádný testament!“ Ještě u dveří doporučoval Vajsce, aby ho donutila to poslední pořízení doopravdy sepsat.

Ale tatík, ten starý a světzanlý piškuntál, na něho posléze přece jen vyzrál. Jedna babka kořenárka mu z dobré vůle poradila, aby začal užívat rybí tuk, který mu kupodivu začal zcela očividně chutnat. Po jisté době mohl již chodit, kašel pomalu ustával a dokonce začal přibírat i na váze. Asi tak po dvou týdnech mohl již zase pracovat ve své dílničce jako dříve. Při své každodenní klopotě se dožil rovných sedmdesáti osmi let ...

Ladislav Vondrák

Větrem se rozfoukat
Rozpouštět se, ztrácet
Ach milý, ty můj milý
Jak nechce se mi vracet
dobrými slůvky nakrmit

Byl štědrý večer
a noc byla skoupá

Na místo srdce
černý otvor v těle
Pusto a prázdno
Hladký průstřel dělem

Nejhorší pocit na světě –
bezmoc a strach
Držím ti palec
Na tvé misce vah

Vrnění mého telefonu
vzbudí mě přes tři patra
a devatery hory
To batole chce pár laskavých stisků

aby zase mohlo klidně spát

Má milá je semafor pro představy
když dává volno, tak zároveň staví.

Každým coulem křížem krážem
Křižníkem Bludný Holandan
Otevřu hledí kamufláže
Na hřbetě želvy hnán a štván

TEXTY FRANTIŠKA UHRA 2

Smutné poznání

Vodou proti vodě, ohněm proti ohni. Kamenem proti kameni, slovem proti slovu, křikem proti křiku, mlčením proti mlčení. Tmou proti tmě, světlem proti světlu. Jen proti lidem není obrany.

Proti některým lidem.

Záchranné čluny

Neváhejme, vstaňme a rozsvíťme! Nevíme, co uvidíme. Možná svět, možná květ, možná Hamleta, možná Fausta, možná sedmikrásku, možná první let přes Atlantik, možná dívku s mušlí či chlapce s lukem, možná Titanik těsně před srážkou, možná pouze mohutnost ledovce, možná záchranné čluny, možná nic.

A možná raději ani neotvírejme oči. Existuje mnohé, co raději nevidět.

Vždy je velice málo záchranných člunů.

Pohroma

Vichřice vyvrátila v sadu polovinu stromů. Kroupy zničily úrodu i střechu. Povodeň zaplavila dům, zahradu, celou ves. Stále vzdoroval, konejšil ostatní: Jen když se nestane nic horšího! Potom mu utekla žena i s dětmi. Ukradli mu auto. Přišel o práci. Blesk zapálil stavení, sotva stačil zachránit holou kůži.

Tehdy zesmutněl. Neměl kam pověsit kytaru.

Chuť blínu

Stromy nerostou mimo prostor a čas. To jenom my přikládáme větší význam jejich plodům a stínu, než ukotveným kořenům. Dluh splácíme chutí blínu.

Je pozdě hledat vinu.

Malost

Jedno za osmnáct, druhé bez dvou za dvacet: Národnostní nesnášenlivost, náboženský fanatismus, antisemitismus, rasismus, xenofobie, politická hysterie, globalizace ... V pozadí vždycky vězí lidská malost. Někdy přímo trpasličí. Trpasličí jsou agresivní, ale stále maličcí, zanedbatelní, téměř neviditelní.

Proto pišší hodně nahlas.

O uznávaných hodnotách

Prší, řekla. Protože přšelo. Je léto, řekla. Protože byl červenec. Koleje, řekla. Protože přecházeli trať. Sníh, řekla. Protože se plahočili závějí.

Jednoho dne usedl na římsu vrabec. Těžko hádat, co ho k tomu přimělo. Snad měl poletování z místa na místo plné zuby. Pardon, plný zobák. Nebo se

pokoušel lidstvu zvěstovat něco podstatného z ptačí říše. Nezvěstoval nepípnul, odletěl.

Vrabec, řekla. Protože to byl vrabec.

Vzal její prohlášení na vědomí. Až pozdě večer pronesl: Kdepak vrabec! Byl to kos!

Nepřela se, on byl profesor a profesorům neradno odporovat. Když kos, tak kos. Jako profesor by to měl vědět. Celý život učil deskriptivní geometrii.

Tichý svět

Ne

hlučná, bezprstá, všudepřítomná tma. Tma kategorický imperativ. Tma blud, tma plášť, tma přítel. Neslyšet padající list.

I lidé se naučili mlčet, moudře a prozíravě. Čistí myšlenky, předvídat, domýšlet se, jaká alotria na ně zase byla vymyšlena. Naučili se uhýbat záludným ostnům činů, neslyšet pochlebování, ba ani zaslouženou chválu. Tak velela opatrnost.

Nehlučná, bezprstá, všudepřítomná tma.

Náhle odněkud zazněla hudba. Vzletná čistá kvinta. Prchavý úryvek jako nečekaně vytrysknuvší a ihned opadnuvší vodní pramen. Hudba tichá jako padající list.

Někdo začal zpívat.

Petr Chvojka

BÁSEŇ O NADĚJI

Cosi,
co drží zemi pohromadě,
pozvolna
povoluje.

(Nad vědomím a svědomím
vítězí naše
vůle a zvůle)

Narůstá
mezera mezi námi.
Mezera v nás.

(Je daleko
i k blízkým ...)

Naděje je to,
co zůstane,
když ztratíme
všechnu naději:

I osamělé srdce,
ten rozstřílený prapor,
tepe a pulsuje

(třeba jen na půl žerdi).

KDE POHÁDKY PŘEZIMUJÍ

Marie Kubátová

Za války se pohádky nevypravují. Za války se přežívá od hodiny k hodině, ode dne ke dni. A přece zná pohádka čarokouzlo, jak svinout plesové šaty pro Popelku do oříšku či jak natáhnout celý příběh v pentličku vůně, která se přenese s větrem přes hory a doly, i přes hraniční závoru.

Brali jsme se s mým milým v poločase války jako čekatelé na budoucnost, bude-li jaká. V oknech zatemnění, jen v domácnostech svítila tu a tam na adventním věnci třetí svíčka. Tehdy přivál vítr severák mému muži odkudsi přes tisíc mezí pentličku vůně. „Máti chystá na Štědrý večer houbovec.“ Ba přivál i sloku písničky: „Přišli jsme k vám na koledu.“ „Máti zadělala těsto na štědrovnice, aby bylo pro pobytníky a koledníky.“ A zase pentlička vůně. „Táta snese z půdy betlém. Tři králové mají fousy z lišejníku. Král Baltazar veze na velbloudu zlato, kadidlo a myrrhu. Cejtíš františky?“

Pojmenovala jsem ty dýmavé svíčky latinsky: „Candellae fumales.“ Oba jsme je znali z nápisu na vysloužilé dřevěné doze z lékárny, kde jsme jako na přestupné stanici přežívali sedmero válečných hubených let. V rodné chalupě mého muže zastoupily františky vonné dary svatých tří králů.

Toho roku jsme přišla do pohádkorodné Krakonošovy říše po pašeráckém stezníčku. Můj muž ty stezníčky jako horák i jako lesák znal. „Když jde mlha, jsou krancjégři radši pod střechou,“ řekl můj milý. „Vědí, co je v Krakonošově bílá tma.“

Zapsal mi do paměti bílou tmou poudačkou: „Šel strejc dobejvat koháty. Při takový robotě se jeden zahřeje. I sundal strejc kabát, sekyrku zasek do melhy a dobejval kohát. Kohát sedal v zemi, jako by ho zespod deržal pazourama rohatej. I vobrátil se strejc vo pomoc k těm nahoře: Tisíc hromů samejch samců do tebe uhoď, koháte zpropadnej! Tu rána jako z kanonu. Melha se rozterhla, uletěla vzhůru, přes Šeřín a Mechovinec, a ptejte se, kde pak strejc svý kabátíště dohonil! Až v Prajsku!“

Ba byla mlha, o jaké se říká na horách: kocour by se nepropad. A pak z té mlhy vystoupila chalupa, z komína se kouřilo a vstříc se neslo teplo a vůně. Ne jedna vůně, byl těch vůní celý věnec: vůně smrkových větví, jakými byla chalupa oblečena proti zimě a chladu, vůně sena, jakým byla světnice proteplena od stropu, vůně jablek z komory a vůně švestkových povidel, vylepšených skořicí a vanilkou na omastu koláčům pro koledníky. Vůně františku se nesla od betléma, který pantatínek stavěl ve svatém koutě světnice. K betlému se brali krkonošským mechem poutníčkové s dárky, jaké mohli při své horácké bídě dát horáci robátku, které přišlo na svět nahaté. A to robátko v jesličkách bylo obuté do botiček, jaké mu ušil pradědeček té chalupy Jíra švec.

„Když je ouroda polní pod střechou a venku bílo, štipují ženský pytle po bandorách, jak kde co prožraly myši, a přišívají popruhy k loktuším, aby bylo, až se bude sušit seno,“ řekla panímáma. „Mužský strouhají kolíky k hrábím, aby jen daremně neklápali hubou, a taky dělají do betléma panáky darouníky. Každý panák dá, jak co nese jeho řemeslo.“ V průvodě poutníků, co putovali s dárky k betlému, šla krkonošským mechem všechna řemesla, jak se pokolení za dvě stě let v té chalupě střídala: dřevař s trakařem dřeva na topení, pekař s vánočku, pasáček s beránkem v náruči, tkadlec se štůčkem plátna, aby měla matička Boží do čeho zapovít své robě, pytlák se zajícem, pašerák s flaškou čehosi na kuráž, muzikant s inštrmentem, ba matička Boží měla na krku šňůru perel od krkonošských perlařů.

„Když se narodilo robě, zasadilo se nad chalupou vo brázdu bandor víc, přikoupilo se na jarmarku vo hernek víc a bylo pomozeno. Když bylo dětí víc než kuřat pod větší sejto, musel někdo z chasy za řemeslem do světa,“ řekla panímáma. „Pradědeček Jíra přinesl sebou pytel kopyt. Jenže se šeucovinou mnoho nepošašil. Horák chodí vod Matěje do Martina bos. V bedýnce po jeho ševcovině přespávají léto panáci betlemáci.“

S andělským gloriá se panácci betlemáci probudili. A mně se zdálo, zpívají u betléma písničky, jaké nesli na vandr z domova sebou.

„Maminko, já k vám budu chodit poslouchat ty jejich písničky,“ řekla jsem panímámě. Ale spíš jsem chtěla povědět lárům a penátům, co tady sídlí pod trámy světnice: já s vámi chci být zadobře, protože tu chci být u vás doma.

„Pojíte s námi hubovec,“ řekla panímáma.

Když přinesla na stůl pekáč s hubovcem, pronesla k stolovníkům řeč jako z kazatelny: „Pánbu dej, abysme se po celej boží rok tak spolu srounávali jako u toho hubovce.“ Pod pekáč podsunula peníz: „Aby byl peníz poctivě vydělanej, ne jen tak hejsa hopsa, takovej propálí do kapsy díru a byli by z vás lidi nekalí.“

Povýšila tím štědrovečerní večeři v posvátný rituál, kterému přihlíželi lárové a penáti, jejichž podoby převzali dřevění poutníčkové k betlému.

Po hubovci zakrojila panímáma štědrovnici a postavila na stůl ošatku sušených křížal. „To přinesla Štědrá bába,“ doplnila štědrovečerní pohádku. „Kde je v domě malá chasa, zaklepe Štědrá bába na vokýnko a podá, co přinesla z rajský zahrady dětem za všechny matičky, co vodešly tam, kde nic neboli.“

Ne, ta osoba v bílém hábitu, co podává oknem do světnice ošatku ovoce, jaké pro své děti nasušila v rajských zahradách, – to není kmotřička Smrt, to je Štědrá bába, která o Ježíškově narození dostává propustku z ráje domů.

Tu se mi zdálo, že dřevění betlemáci nesou sebou dárky, jaké dává jejich řemeslo, i pohádky, jež ulehčují daremný bernožení: s tkalcem jde pohádka o osůbce Bídě, která se vozí v tkalcovském člunku sem a tam, se sklářem putuje skleněný

mužiček, který pod hutí opatruje sklářské dílo, a s přádlenami jde Prástevníček, který navštěvuje přástky jako patron dobrého přádlu.

Můj muž připomněl: „Nezapomeň přiřadit Osobu.“ K průvodu poutníků z krkonošských pohádek patří Osoba s velkým O: to je ta nahluchlá tetka, která zadrží ježdědku, když ten pronásleduje Mařenku a Jeníčka, protože loupali na perníkové chaloupce perník. Osobo, neviděla jste tudy běžet dvě děti? Cože? Ptáte se, cože dělám? Pleju len, pantatínku. Pleju len.

Pohádky, jaké se tu předávají s pokolení na pokolení, nasáklý člověčinou vypravěčů. Hrdinové se berou krajinou, kudy nesou tíhu zápolení o chléb vezdejší i touhu, povznést se z trudu pozemského bytí kamsi výš, kde je spravedlivo. Mluví jazykem, který nabírá příměry z všedního dne. Tma jak v dutém dumlíku. Jindy milo, až se srdce smálo. Ba i touha po spravedlnosti se v jejich jazyce vejde zkratkou: povětrí, jakoby se proháněl zlej Vejrech v černém kočáře, pokojnej spánek mu nepřán ani na věčnosti. Tak se život sbratřuje s touhou i trápením vypravěče a pohádka nabírá duši. Dá se ta duše pojmenovat jako genius loci.

Panímáma sepjala ruce jako prosbu k matičce Boží. „Ty víš, že z dětí není jen potěšení.“ Láska mateřská má na rubu strach: Nahlas nevyšlovala, že se bojí.: Mlha se zvedne a krajčáci vyrazejí na obhlídku.

Za války se pohádky nevypravují, bojuje se o přežití. Matky však nečekají, až místo pohádkového dědečka usedne na rozcestí cest pohádková babička a zařídí, aby se zeměkoule otáčela jinak. Ještě potoky netečou obráceně a matky nečekají, až bude padat s nebes mana. Možná že se pohádkový dědeček i brání: Však já nic hříšného nedělám. Hladovým prostírám ubrousek, chudobným dávám oslíka, co třese dukáty, bezbranným dávám mošnu s vojskem. A kde máte teď, pohádkový dědečku, tu tornu s vojskem?

„Tu flašku rumu, co jste mi přinesli, vezměte sebou pro jednoho, co má propustku přes hranici. Jako krejčí šil tuhlečky synovi lesnickou uniformu, když jsme ho vypravili do světa. Potentáti nerozumně udělali hranici, krejčí má chalupu na český straně a louku v Němcích. Tak má propustku, aby sklídl seno. Vyřídíte mu moje pozdravení. Není potřeba, abyste doma v Krakonošově chodili jako pašeráci.“

Toho svatvečera jsme ještě vyslechli starodávnou poudačku:

„Za časů, kdy Kristus Pán chodil se svatým Petrem po světě, rozsejvali řeč. Na jednu stranu hor seli řeč českou, na druhou německou. Brali to po kopcích. Tu svatej Peter poudá Pánoj: „Pane, kudy šlapeme, necháváme po svejch střevících holej plac. Jestli se tu zabydlejí lidi, nenecháme je přece němý.“ Pán na to: „Vobrat naše mošny a vysyp, co vostalo. Když spolu táhnou jednu nuzotu a cuckotu, dyť voni se spolu lidi ňák shovořej.“

(Z rukopisu vzpomínek krkonošské pohádkářky)

V GETSEMANSKÉ ZAHRADĚ

Marta Urbanová

Kovová brána zahrady na úpatí Olivové hory byla všem vstřícná. Před ní se povalovali na chodníku výrostci. Kouřili, tlachali a smáli se nahlas. Prošla jsem opatrně mezi nimi a moje noha vstoupila na posvátnou půdu. Do zahrady v zahradě. Nohy mi vrostly do hlazených kostek cesty, která vedla po obvodu. Ve vnitřní zahradě za kovovým mřížovím při zemi hýřily trsy pestrých květů. A mezi nimi udržovaly stín pokroucené, všemi staletími modelované, téměř kamenné kmeny olivovníků. Jejich listy obalené koruny mlčely. Neprozrazovaly dědictví svých předků.

U protější zdi kostela jsem spatřila ruku. Na někoho mávala. Rozhlédla jsem se, ale v zahradě nikdo nebyl. Uposlechla jsem její výzvy a šla jsem jí nejspíše vstříc.

Na lavičce u kostelní zdi seděl muž. Neměl na hlavě jarmulku ani černý klobouk. Pejzy už vůbec ne. Ukázal na lavici vedle sebe. Posadila jsem se, kam ukázal a na muže jsem se už nepodívala. Hleděla jsem dopředu, přes kovové mříže do zahrady. Kromě dvojího plotu nebyla ničím výjimečná. Přestárlé kmeny olivovníků se bortily do bizarních tvarů, do podob starců, zvířat, lidských pochybných vlastností až padaly do bolesti. Do té nejvíc. Z jejich rozpraskané kůry vycházel šepot staletí, ba tisíciletí a bylo slyšet snad jen poselství zde přítomného člověka.

Pod zahradou se svažoval do údolí Cedronu židovský hřbitov. Hroby v řadách bez jediné zeleně, bez jediné květiny. Bílé kamenné desky nad myšlenkami mrtvých těl. Naproti údolí jak vybělené kosti se tyčily kolem starého města hradby. Zlatou bránu zazdili. Proč asi? Mám se obrátit na muže vedle? Je zdejší a jistě ví.

Nebo že bych se zeptala na kámen posledního pomazání v chrámu Božího hrobu? Viděla jsem klečící ženy, jak svými hedvábnými pokrývkami hlavy hladily tu vycíděnou mramorovou desku, muže, jak na ni sypali drobné a převraceli je sem a tam, jak po ní přejížděli svými platebními kartami, jak k ní skláněli svá čela, všichni na kolenou a s prosíkem o trochu víc štěstí, peněz, zdraví. Kdo z nich přichází bez proseb, chtěla bych se zeptat, ale muž mne zřejmě nevnímá a já nemám odvahu.

Mramor mě začal studit. Posadila jsem se na batoh, blíž k muži. Stačila jsem postřehnout, že je mladší než dává tušit jeho černý plnovous.

Žádná jiná rozumná otázka mi nepřicházela na mysl. A on se zdál být duchem dál, než aby mi vyšel vstříc.

Ani ne tolik on jako já jsem zabloudila v duchu ke Zdi nářků. Moje modlitba bude vyslyšena. Neboť já v ní o nic neprosím, já jen děkuji. Činím tak celý život, protože moje čára života na dlani je nepřerušovaná a dlouhá. Že bych se ho

zeptala, čím to je a jak je na tom on? Ale muž vedle sedí jako stín a nevisí mu na boku modlíci řemínky.

Nebo bych mu položila otázku, zda odtud pozná dům Mosheho Safdie. Je jisté, že zná všechny domy uprostřed jeruzalémských hradeb. Že zná architekta zdejšího muzea holocaustu. Když jsem vešla dovnitř, jako by jeden a půl miliónu dětí bylo přítomno v temném prostoru kolem mne. Jako by se dívaly, zářily úsměvy, jako by byly šťastné. Takovou sílu měla jejich předčasná smrt v podání architekta Safdie.

Už jsem se ho málem zeptala, ale tvář muže, přestože pálilo slunce a stíny se držely korun stromů, nebyla prosluněná. Jeho myšlenky se zdály být připoutané k minulosti, snad až k počátku letopočtu, k jedinému bodu.

Nebylo v mých silách je odpoutat či rozplést. Snad proto, že jsme se spolu opírali o zeď Kostela všech národů, o zeď Kostela Utrpení, který skrýval jeho bolest i tajemství.

Věra Kopecká

CO SCHÁZÍ

Strom
stín stínu
v modlitbě večera
vzpíná ruce ke hvězdám

Vítr stíná
hlavy ticha
kutálí je po stráních
kací ozvěny

Růžová tma objímá
spící kraj
Měsíc prostopášník
s přimhouřenýma očima
chladnýma rukama
svléká hvězdy

Studené prsty
bloudí ve stromech

Topím se ve verších
prázdnými dlaněmi
ticho konejším

Schází mi
i tvůj stín

Sbližovat se svobodněji pozorněji s porozuměním poslouchat jazyk...

Těmito verši, které se jako základní myšlenka vinuly desátým setkáním českých a polských básníků v Broumově, začíná báseň Hranice polského básníka Antoni Matuszkiewiczze. Ostatně letošní 10. ročník **Dnů poezie** (16.–18. 10.) se konal jako součást mikroprojektu nazvaného „Sousedská setkávání 2009“. Finanční podpora města Broumov a Euroregionu Glacensis umožnila pořadatelům vytvořit dobré podmínky pro realizaci náročného a bohatého programu, a posílit tak koncepci kulturní akce zaměřené k dalšímu rozvoji mezinárodní spolupráce.

Protože letošní jubilejní ročník byl částečně věnován dětem, neformální zahájení nevídaně rozsáhlé a prestižní akce proběhlo už při besedách na základních školách za nadšeného a bezprostředního zájmu dětí, vyvolaného a podporovaného příkladným přístupem jejich učitelů. (Nelze přitom zapomenout na pozornost žáků ke svým hostům, věnovali jim výtisk svého třídního časopisu a několik básniček.) Zájem dětí podporovaný učiteli se nepochybně odrazil i na účasti žáků 4. a 5. ročníků ZŠ v soutěži „O nejhezčí ilustrovanou básničku“. Té se zúčastnilo 50 českých dětí na Broumovsku a 45 polských dětí v Nové Rudě, Radkově a okolí. Porota složená z autorů poezie (Věra Kopecká, Jana Wienerová, Krzysztof Karwowski a Antoni Matuszkiewicz) vybrala nejlepší práce do sborníčku *Krmíme Pegásky drobečky na dlani*. Diplomy a knižní odměny vítězům předali autoři poezie pro děti Jiří Faltus, Alena Kordíková, Petr Musílek (členové Obce spisovatelů a Sdružení autorů literatury pro děti a mládež), Andřej Grabowský (držitel vyznamenání za literaturu pro děti Kawaler orderu smiechu), Krzysztof Karwowski a další při setkání v Městském divadle v Broumově, kde děti poté za velkého zájmu publika, přednesly své vítězné práce. S pásmem veršů pro děti českých a polských autorů z vydaného dvojjazýčného sborníku *Básničky v zrcadle* vystoupili žáci Masarykovy ZŠ v Broumově a družební školy z Nové Rudy. Všichni si také pozorně vyslechli recitované a zpívané verše vietnamského básníka, žijícího v Polsku Lam Quang My ze sbírky *Zatoulaná píseň*, přeložené a vydané V. Kopeckou, který se s polským básníkem Kazimierzem Burnatem, autorem sbírky *Za obzor*, vydané rovněž V. Kopeckou, zúčastnil besedy se studenty gymnázia. Ohlasy na besedy autorů s dětmi a slavnostní setkání v divadle byly velice příznivé a přesvědčily jak pořadatele, autory, tak další zúčastněné, že prezentace literární tvorby zde našla způsob, jakým se může přiblížit čtenářům.

Další důležitou součástí letošních Dnů poezie byly výstavy. První, v Městské knihovně v Broumově, představila obrazy Andrzeje Nizewského, básníka a výtvarníka z Boguszowa, pravidelného účastníka broumovských setkání i řa-

dy plenérů. Druhá výstava, věnovaná desetiletí setkávání autorů v Broumově a nazvaná „Desetkrát vzlétl Pegas nad Broumovem“, představila jak dokumenty z jednotlivých ročníků a autorské medailonky účastníků, tak jejich vydané knihy. Nechyběly ani práce výtvarníků, kteří ilustrovali příležitostně vydané sborníky a ilustrované básničky dětí, zaslané do soutěže.

Díky grantu se podařilo vydat hned několik knížek. Vedle obvyklého ilustrovaného sborníku básní zúčastněných českých a polských autorů v originále s názvem *Zrníčka pro Pegasa*, pořadatelé vydali ještě dvojjazyčně výběrovou antologii básní 33 autorů *Desetkrát vzlétl Pegas nad Broumovem* o 134 stranách s ilustracemi J. Wienerové. Pro děti pak, kromě již zmíněných publikací, sbírku veršů pro děti *Vážně i vesele* Andrzeje Grabowského v překladu V. Kopecké a s barevnými ilustracemi Jaroslava Soumara. Na loňské překlady z polštiny navázala V. Kopecká v letošním roce překladem básnické sbírky Antoni Matuszkiewiczze (zakládajícího člena Sdružení polských spisovatelů) *Nade mnou hluboké nebe*, spjaté s Dolním Slezskem a inspirované návštěvami Čech. Pro Dny poezie pořídil překlady z češtiny do polštiny u dvojjazyčných knížek. Dalším překladem z dílny V. Kopecké je sbírka Andrzeje Grabowského (vydavatel literárního časopisu Jiskra) *Básně sibiřské a zakázané*. Jejím inspiračním zdrojem byla autorova cesta na Sibiř po stopách polských vyhnanců a historické události z konce min. století. Vydané knížky jsou určeny především školám a knihovnám v příhraničí.

Nedílnou součástí letošního setkání bylo autorské čtení v Kreslíně klášterního gymnázia. Při jeho zahájení polští účastníci – Andrzej Grabowski, předseda Krakovského oddělení Svazu polských spisovatelů a ředitel Mezinárodního galicyjského podzimu, a Kazimierz Burnat, člen výboru Svazu polských spisovatelů předali Věře Kopecké, jako ocenění jejího podílu na česko-polské kulturní spolupráci a propagaci polské poezie v Čechách, diplom „Wielki Laur Ambasadora Kultury Polskiej“ XIX. Mezinárodního galicyjského literárního podzimu. Část pořadu a rozhovory s některými účastníky natočila kabelová televize z Klodzka. Na pováženou byl, jako vždy, minimální zájem české veřejnosti.

Přednáška, dílny a prezentace autorů a literárních klubů v zařízení na letišti Aeroklubu Broumov byly pak určeny zúčastněným autorům a probíhaly v obvyklé družné atmosféře neformálního setkání.

Ze 63 přihlášených autorů jich přijelo 44, řada se z vážných důvodů omluvila a ne všichni se mohli zúčastnit celého setkání. V letošním ročníku mírně převažovali účastníci z Polska. Kromě již jmenovaných autorů se 10. Dnů poezie dále zúčastnili: Andrzej Bartinski, předseda Wroclawského oddělení ZLP, Elzbieta Gargala, novinářka z Walbrzychu, Roman Gileta, člen Sdružení autorů polských z Walbrzychu, Václav Franc, člen Obce spisovatelů a literárního klubu LIS z Nové Paky, Ivo Harák, František Kostlán a další.

Chceme věřit, že tak jako my, čtenáři, autoři i příznivci poezie si z pestré programové nabídky Dnů poezie odnášejí do dalšího života nové podněty i všichni ostatní, které zde oslovila básnická vyznání i síla přátelských vztahů, pramenících z porozumění na obou stranách společné hranice. Kéž je tato hranice i nadále překračována lidmi s vírou a poezií v srdci a stane se základem nových počínů a dalšího rozvoje mezilidských vztahů.

Věra Kopecká, Jiří Faltus

Výbor VČSOS a redakce bulletinu Kruh gratulují básničce Věře Kopecké k ocenění, kterého se jí dostalo na závěr 10. Dnů poezie v Broumově za rozvoj kulturní spolupráce od polských spisovatelů.

Básnička Věra Kopecká převzala diplom od polských básníků Kazimierze Burnata, člena ústředí Svazu polských spisovatelů, Andreje Grabowského, redaktora časopisu Jiskra a předsedy oddělení Svazu polských spisovatelů v Krakově.

Zbabělci vždy pronášejí odvážná slova, když je potřeba odvážných činů.

Poctivý je jenom ten, kdo nevyužil příležitosti stát se nepoctivým.

Kdo je v malicherných věcech zásadový, v zásadních nakonec vždy couvne.

Patricie Holečková

STRÁNKY MLADÝCH A ZAČÍNAJÍCÍCH AUTORŮ

ZE TŘÍ VTEŘIN SE NESTŘÍLÍ

Klára Podobová

Připravit, pozór ... pal! Připravit, pozór ... pal! Připravit, pozor a ... a ... pal!

Tak takhle nějak vypadala minulá noc. Milena by mi určitě záviděla. Její hodnocení a filosofie lásky se prostě uzavírá do kukly čísel jako housenka, ze které se může vyklubat motýl teprve tehdy, nedopočítá-li se aktů milostných, které budou probíhat neustále, prakticky bez přestávky. Pak bude naplněna. Snad i já budu naplněna, až uvidím její pokleslou bradu a vychválím dnešní noc na bojišti saténového prostěradla.

Prvně, když jsem dovolila muži, tedy spíše chlapci, zneuctit můj klín, proběhlo ono „Připravit, pozor, pal!“ jenom jednou a ještě v rychlejším pozoru než tuto noc. Nyní, kdy stojím v neuvěřitelně naplněném autobuse a mačkání lidí, kteří by nejraději každého ušlapali pro kousek místa mi teď, přemýšlejíc, možná vynahrazuje onu pověstnou dohru po milostném aktu, který by zase podle mé filosofie měl proběhnout v klidu, objetí, nasávání milostných vůní a pomalém usínání. Člověk asi vždy touží po tom, co nemá.

„Šlapete mi po noze, pane.“ Zaskřehotá stará dáma, jež i přes desetiminutové dožadování se sedačky, stále stojí. „Vy se zase hrozně na každého lepíte.“ Odpovídá nevrle prošeďivělý mužík s taškami z hypermarketu. Dveře se zavírají přičemž mi pořád vrtá hlavou, zda tato noc tedy byla pro své nadprůměrné číslo onou „úžasnou“ a nebo pro nadměru kvantity a nulové kvality totálním propadákem. Vyjíždíme mimo centrum a dav pomalu řídne.

Přistupují dva hopíci. Jako dva míčky přiskákají tihle mladí frajírci po schodech do autobusu a postaví se hned ke dveřím. Rozkroky u kolen, placaté čepice, trika do kterých by se vešli další dva lidé a řetězy kolem krku. Poslouchám chvíli jejich debatu, ale z celého rozhovoru, který vedou, se mi nepodaří zachytit mimo slůvek „vole, pičo a tý krávo“ zhora nic.

Milena je hrozná slepice, myslím si, když pokládám telefon po krátkém telefonátu s generálem minulé noci. Kdy prý se zase uvidíme. Doufám, že nikdy, ale zahrála jsem to na nedostatek času a pracovní vytížení. Od přírody jsem asi nedostala dar sebeobrany a odpuzování lidí, kteří mi jen sají energii. Jako třeba tenhle ... generál. Milenin nadřízený. Neuvěřitelný vůl. Přesto, že od Mileny vím, že je přirozeně plešatý a kouří dvacítku denně, přišel s blondatými vlasy a museli jsme i přes mou závislost, o níž jsem se už na začátku schůzky zmínila, sedět v nekuřácké části jedné restaurace. Rádoby fundované a vznešeně filoso-

fické řeči postupně vystřídaly oplzlosti a dostatek alkoholu zapříčinil to, že mi nějakým zázrakem hrozně ztěžkly nohy a v naději na stejně tak vznešenou noc jako byl počáteční dialog, jsem zavítala do jeho království. Upřímně si myslím, že nejen jeho příčes alá Velký blondýn, ale i ten byt, prakticky holobyť, byl od někoho vypůjčený.

Všechno v životě vlastně běží neuvěřitelně rychle. Když mi babička sundavala z právě uvařeného kakaa škraloup, zdá se to jako včera. Stejně tak, jako by se to stalo před chvilkou, si pamatuju, že mi kamarádka ve škole přebrala vysněného kluka. Ještě teď mám zlost, když mi ve čtrnácti letech máma strhala plakáty ze zdi a možná je doma ještě sbalený kufr od chvíle, kdy jsem se rozhodla utéct s kamarádkou na koncert. Na tváři mě hřeje pusa vedoucího z tábora a dodnes se červenám při vzpomínce, jak jsme ho jednou s holkama nachytaly sedět na záchodě. Vlastně snad nedávno jsem měla kocovinu z posledního zvonění a tenkrát jsem si přísahala, že jména tak úžasných spolužáků z gymplu jentak nezapomenu. A je to tu, už teď mám problém vybavit si příjmení spolužačky, s kterou jsme se jako indiánské sestry spojily vlastní krví. A to, jak jsem potila krev nad ročníkovou prací, to se mi zdá tak blízko, jako bych právě teď klapala texty do kláves svého počítače.

Ale teď sedím v autobusu městské hromadné dopravy a zabývám se myšlenkami, které by můj mozek dříve ani ve snu nenapadly. Jsem dospělá ovdovělá žena zralého věku. Nemám stálého přítele. Možná jsem zdělila po matce názor, že chlapi jsou absolutně zbyteční. I přesto se však pokouším zařadit do společnosti a najít někoho, komu bych mohla vařit a kdo by mne rozčiloval. Generál to asi nebude. Jelikož mi však život běží tak rychle před očima (prakticky i pod očima – vidím to každé ráno v zrcadle), počítám, že i generál zmizí v propadlišti dějin vzpomínek tak rychle, jako jméno zastávky, kterou jsme právě projeli.

Sleduju ty mladé kluky a říkám si, jak je možné, že teď, v duchu odsuzuji něčí vkus, i když jsem si vždy myslela, jak jsem strašně liberální. Ale představit si ta dvě opupínkováná vyžlata v oblečení mého mládí, pravda, asi by takto nezaujali.

Ještě pět zastávek a jsem doma. Bydlím u autobusové točny. Občas se mi stane, že si jezdím tam a zpátky a jen tak přemýšlím. Možná stárnu. Vystačím si hodiny s vlastními myšlenkami a nic mě nedokáže rozhodit.

Poposednu si na sedačce a nenápadně si upravuji zmačkaný a nocí provoněný kostým. Jsem ráda, že dnes není pečlivě vyžehlený. Jsem ráda za to, jak jsem se mohla zase jednou opít a nechat se obdivovat mužem. Líbí se mi, že mi teď klečí u nohou a já jsem jako ledová královna vysoko nad jeho hlavou a držím nad ním pomyslný ceasarův palec, který mu buď dovolí nadále líbat mé nohy nebo pošle do pekel samoty. Kam se poděla ta potřeštěná holka s extravagantním zjevem i nápady? Kde jsou rána, kdy jsem svým zpěvem budila okolní partaje a vydělávala si ze dne na den kdejakou brigádou ...

„Ty vole a viděls tu prdelku, no luxusní.“ Zasluchnu hlas menšího hopíka a musím se ohlédnout.

„Nojo, ty vole, ale co Dáša, to ji jako necháš, nebo co?“ Rýpne si do něj dlouhán.

„No, jasný, tyjo, tadle bude úplně vostrá samice, tos neviděl, ty vole.“

Při slově vole se stane něco, co i mne na chvíli vykolejí. Při vyřčení poslední slabiky vypadne tomu menšímu z pusu žvýkačka. Najednou vidím všechno zpomaleně a cítím, jak se mi rozlévá nová míza v žilách. Vidím ruku, která se snaží žvýkačku zachytit, ale nepodaří se jí to. Nevím, jak je to možné, ale let té rozžvýkané gumy sleduje celá tramvaj. Když dopadne na zem, zní to jako bouchnutí z filmu. Jakoby na tu zem spadlo mrtvé tělo. Až mne zamrazí v zádech. Vidím poetiku celého okamžiku. Snažím se najít stejnou poetiku a kouzlo v minulé noci. Je to divné, žvýkačka mě nutí, abych, až vystoupím z autobusu, šla domů zavolat generálovi. Budu sama, vím to ... Milena se bude smát, ala já se chci usadit, pořídit si rozbořený domek a dřít na něm sama, protože chlap bude sedět v hospodě. A to, že sex stojí za nic, to na to nebude mít vliv. Jsem rozhodnutá. Žvýkačka vteřinu leží na zemi. Tak dlouhou vteřinu ... Kluk se pro ni ohýbá, ubíhá sekunda druhá. Během poloviny té třetí se čas opět ustálí. Slyším motor autobusu, neutuchající hovor staré, již sedící dámy s tím malým šedivým hypermarketovým mužíkem a opět se kolem oken míhají domy stabilní rychlostí. Jsem plná nostalgie a smutku ze své vážnosti, kterou mi přinesl věk ...

„Ty vole, co to jako děláš, ty vole? Víš kolik má na sobě, ta guma, mikrobů a všech možnejch sraček nalepenejch? Seš normální prase.“

„Kokote, ty nevíš, že když ji sebereš do tří vteřin, že se nic neděje?“

„To mi chceš jako, vole, říct, že se do tří vteřin nestřílí, jo? Nebo co, jako, vole?“

Kašu na pevnou linku, budu utrácet za mobil ... „Milado, hele, pojedeme do Itálie, za týden odletíme, jo? Co? No, jedu od něj. Ne, proč bych mu měla volat? Tvůj šéf? Hele, je tu hrozně blbej signál ... vůbec tě neslyším. Ahoj,“ Vypínám mobil.

Ti kluci mají vlastně pravdu. Ze tří vteřin se prostě nestřílí. Na tři vteřiny se vždy může zastavit čas. Když ta žvýkačka spadla, ten čas se zastavil a já mohla být kýmkoli. Teď už jsem rozhodnutá. Každé tři vteřiny mohu vymyslet něco nového a stát se znovu a znovu někým jiným.

Je mi fajn, je mi dobře. Možná je to i tím vínem, které mi dělá zmatek v hlavě. Ale proč to neudělat, chci se smát. Tak se prostě směju. Já, dáma s kabelkou v kostýmku a přísných brýlích. Směju se na celé kolo a cítím, jak ze mne všechno padá. I neskutečně pomalý řidič tohoto stejně neskutečně pomalého autobusu se

otáci, stařenka i malý mužík proto dokonce zapomněli na své rozepře a jen se na sebe soucitně dívají. Dvě paní na zadních sedačkách dělají, že neexistuju. Vždyť je to jedno, je mi krásně.

„Ty vole, to je nákej blázen, ne, ty vole?“

„To jo, ty vole, takovej psychouš, vole, dem, tady nebudu,“

Oba hopíci, žvýkajíc, vyskakují z autobusu a dveře se zaklapnou. Líbí se mi princip tří vteřin. Proč jezdit hodiny autobusem, když můžu každé tři vteřiny změnit plány. Skoro vyběhám z vozu, když se otáci na točně a zastavuje. Třeba jsem opilá, třeba jsem opravdu psychouš, ale třeba je mi zase po mnoha letech prostě jen dobře.

Prozpěvuju si melodii zvonění mého mobilu. Právě jsem si ji nastavila. Hraju si s ním jako moje dcera. Nalepím jí plakáty zpátky na zeď. Vlastně, proč ne? Je to všechno strašně fajn. I ty kecý ze včerejší noci. Ty povídačky o solidním zázemí a životě mi teď z úst toho šaška připadají zbytečné. Zajímala by se o tohle individuum moje dcera? Mám jasno. Usmívám se tolik, že můj úsměv najednou oplatí jeden mladík. To, jak prochází okolo ... zastavuji se ve svých třech vteřinách a nemohu odtrhnout oči od jeho bílých zubů ...

Jedu metrem. Hrozně rychle. Mám na sobě džíny, triko a nové letní boty od Bati. Na telefonu visí krásný a drahý přívěšek a oční stíny ladí s barvou kabelky. Zdá se mi, že metro hrozně letí. Myslím na Robina. Myslím na to, že ten jeho úsměv byl minulou noc jenom můj. Směju se při vzpomínce na to, jak generál zavěsil telefon, když mu Robin do sluchátka oznámil: „Do tří vteřin se nestřílí, pane, i kdyby to bylo osmnáctkrát za noc ...“ Dokonce mi je najednou i směšné to, že Milenu vyhodil z práce, protože po jejich společně strávené noci a rozhovoru se mnou mu oznámila totéž. Líbí se mi i pocit, že Robin není jenom můj, ale čeká na to, že se rozhodnu, zda on bude tím vyvoleným, který bude mít nohy na stole, když budu luxovat. Zatím však žiju podle svých tří vteřin.

„Tý krávo, to je ten psychouš z busu, ne?“

„Jakej, kdy, ty vole, nehul to už.“

„No, minulej tejdén, ne ... ta baba šílená.“

„Ty vole, už ti zas vylítla žvejka ...“

Tu žvýkačku tentokrát stíhám rychlým pohybem zachytit do dlaně já. Strkám si ji do úst, vystupuji z autobusu, zase se směju na celé kolo ... Zvoní mobil, volá Robin. Nezvedám to, ale šíleně se s Milenou těším do Itálie ...

„Ty vole, už vím, to byl fakt ten psychouš, to mě poser na holý záda ...“

JEŠTĚ TEĎ VIDÍM TY JEJÍ OČI

Zuzana Hudcová

Ještě teď vidím ty její oči, které na mě upřela, když jsem přišla. A pak ty oči, kterými sledovala, jak připravuji jídlo. A její nepřítomný výraz, když dojedla a dušovala se, že má hlad, že nic neměla a ať jí něco dám.

„Ale právě jsi dojedla, babi.“

„Jo?“ protáhla a nevinně se usmála.

„Jo,“ odpověděla jsem a sebrala talíře ze stolu.

A tak to bylo vždycky. I scénář následujících událostí se neměnil.

„Už musím.“

„Máš rande, vid?“

„Ale ne, musím jen ještě něco zařídit. Zase přijdu, jo?“

Neodpovídala, jen seděla za stolem a usmívala se neznámo proč, neznámo na koho, neznámo kam. A já měla v hlavě jen jednu myšlenku – Pryč. Ven. Ven na vzduch, ven ze stísněné místnosti, pryč z hutné a těžké atmosféry stáří a nemo-houcnosti, pryč od jejích očí. Ale zase ne pryč od ní. Hned za dveřmi mě přepadlo černé svědomí. Vrať se, opakovalo, vrať.

Ne, utíkala jsem ze schodů, nemůžu. Nemůžu ... chci ... ale nebudu, nepůjdu. Až zase zítra. Ale zítra, stejně jako dneska, zase uteču.

Tři roky jsem utíkala, ale už jsem doběhla. Nesla jsem v ruce kastrůlky s obědem a jako každý měsíc šla s nechutí, když na mě vyšla řada. Vyšlapala jsem schody do čtvrtého patra, odemkla.

„Ahoj. Krmení,“ zažertovala jsem jako pokaždé, ale jako pokaždé jsem neslyšela šoupání bačkor a ani neproběhlo hádání, kdo jsem – proč tam jsem, bylo jasné, zvyk se vryje snadno i do špatně fungujícího mozku.

„Kdepak jsi? Ležíš? Ahoj,“ podala jsem jí ruku, chtěla dát pusou.

„Je mi zima. Bolí mě oči.“ V jejím hlase bylo slyšet slzy, které se draly ven, kudy mohly.

„Vydrž, dám ti ještě jednu deku. A zkusím zahřát, sedni si.“

Neměla ale sílu, nemohla, i kdyby chtěla. Ale nechtěla ... tak jsem ji jenom přikryla.

„Bolí to. Moc to bolí,“ už skoro brečela. Objala jsem ji, pak seděla na kraji postele, držela její ruku a hladila ...

„Milostivá, sedněte si dozadu, slečno, vy můžete ke mně dopředu,“ rozhodl saniťák. Zavřela jsem za těmi dvěma zadní dveře a vyškrábala se na zadní sedadlo vedle řidiče.

„Tak jedem.“

„Jedem.“

Hrálo rádio, světla protínala tmu, když jsme projížděli lesem, nepříjemně mě mrazilo. Ale ještě nepříjemněji mě mrazilo při pohledu do zpětného zrcátka. Ten nepřítomný pohled upřený do zabíleného okna!

Po půl hodiny jsme dojeli na místo, ale v čekárně jsme proseděly několikrát tolik času a vypily hodně kávy. Ona ale jen seděla a koukala. Do země.

„Projeď se s ní,“ otočila se na mě mamka, už skoro spící vedle mě.

Uchopila jsem řídítka kolečkového křesla, vykličkovala z čekárny ...

„A teď to rozjedem, jo?“

„Rozjedem,“ opakovala a já začala křížovat chodbu sem a tam, točila se s ní a honila kolemprocházející sestřičky.

„Pojďte si!“ ozvalo se konečně ze dveří, které byly zvenčí potažené kůží, aby se na ně nedalo klepat a tím nerušilo. Rozběhla jsem se a rozjela křeslo tak, že jsem měla co dělat s brzděním. To bylo naposledy, kdy jsem slyšela její smích.

A naposledy jsem ji viděla, když jsme ji převlékaly do noční košile, daly jí pusku a pak ji nechaly na pokoji ještě s ostatními stařenami ... každá měla na stolku dětskou lahvičku s čajem ... jedna spala za sítí ... další chrápala ... jiná zase žvatlala ze spaní.

„Přijdeme.“

„Přijďte.“

Já už nepřišla.

Marie Ungrádová

DVA PRAVÉ DŮKAZY LÁSKY

V dnešní době chceš pravý důkaz lásky,
když sex bývá jevem běžně dostupným?
Co nejněžněji ti pohladím tvé vrásky
a na tvé rady vždycky ráda doplatím.

ZVĚDAVOST

Nechci být jako ti televizní spáči
ani se tlacháním hloupě bránit tichu.
Chci věci podstatné o životě vědět,
to jest :
co bylo k pláči a co je k smíchu.

„O PARDUBICKÝ PRAMÍNEK“

XV. ročník literární soutěže pro žáky základních škol a studenty středních škol.

Vítězové III. – IV. – V. kategorie.

... Věřím, že ten, kdo chodí po pěšinkách lásky, porozumění a soucítění si vytvoří dostatečně širokou náruč pro přijímání všech úžasných věcí, ale i těžkostí, které život na nás uvalí. Sportovním výkonem překonáme své soupeře, dokážeme se vypořádat s šikanou, dokážeme se poprat se zákeřnou nemocí, podáme pomocnou ruku tam, kde je to potřeba. Důležité je, aby náš život byl prospěšný a pak bude i šťastný. Tak tedy posouvajme svoje hranice, ale budme si vědomi i jejich konečnosti.

Jitka Kyclová

KDE JSOU NAŠE HRANICE?

Veronika Dvořáčková

Aneta

„Ale mami, mě vážně bolí břicho. Nemůžu dneska zůstat doma?“ pokouším se ještě jednou přemluvit mamku. „Ne. Už jsem ti to jednou vysvětlovala. Musím do práce, nemůžu tě hlídat ani ti uvařit.“ „Ale mě nemusí nikdo hlídat. Je mi třináct, ne pět! A něco k jídlu si seženu, jsou tam ještě rohlíky od včerejška.“ Copak mě tady nikdo nepochopí? Od té doby, co se máma s tátou rozvedli, jako by se zastavil čas. Bylo mi tehdy šest a mamka se mnou jedná, jako by uplynul týden, ne sedm let. „No dobře. A neměla bys zajít raději k doktorovi? Co když se jedná o něco vážného? Poslední dobou takhle marodíš často.“ „Když to do zítřka nepřestane, tak se stavím na poliklinice. Slibuji,“ špitnu neochotně. Myslela jsem si, že z toho vytěžím minimálně tři dny. „Tak já půjdu, mám nejvyšší čas. Ahoj.“ „Ahoj,“ řeknu příškrčeně, aby si to snad ještě nerozmyslela. Když za mamkou zaklapnou dveře, hlasitě si oddechnu, pustím si písničky od Nightwish a začnu si číst knížku, kterou jsem si vypůjčila z knihovny, ale ještě jsem se nestačila na ni podívat. Za dopoledne jsem ji přečetla, a tak jen ležím a dívám se do stropu, dokud mě z postele nevyžene hlad. Namažu si rohlík se sýrem a ohřeju si kakao. Jsem spokojená, mnohem víc než ve škole. Pak se zase uvelebím na pohovce a usnu. Probudí mě až mamčin příchod v sedm večer. „Ahoj Aneto! Jsem doma.“ Když dlouho nikdo neodpovídá, potichu se zeptá: „Spíš?“ „Už ne, probudila jsi mě,“ řeknu rozespale. „Tak to promiň, klidně lež dál. Ještě ti je pořád tak špatně?“ „Je mi lépe, asi zítřka půjdu do školy. A jak bylo v práci?“ odvádím rychle pozornost

jinam. „Jako vždycky, Blázinec. Dneska se na nás přijel podívat ředitel. Zavolal nám až ráno, nestihli jsme se vůbec připravit . . .,“ rozpovídá se máma o problémech v zaměstnání, které mě za mák nezajímají. Když konečně přestane, sdělím jí, že se jdu připravit do školy, načež mamka vyklidí pole. Když otevřu batoh, objevím úplně nový penál počmáraný lihovým fixem a polepený samolepkami. To udělaly zase ty kačeny ze třídy! Jestli to zjistí mamka, tak mě zabije. Nebo bude vyzvídat, kde jsem k tomu přišla, což vlastně vyjde nastejno.

Ráno se probudím s nevolností, teď už opravdovou. Raději ale vyrazím do školy, jinak bych musela k doktorovi. Loudám se, a když přijdu těsně před zvoněním do třídy, zejména její dívčí polovina na mne hodí přímo nenávislné pohledy. Určitě si zase myslí, že jsem chyběla schválně, že se bojím. Jedovatých narážek se nedočkám, protože vchází neoblíbená učitelka Krejsová. Rozdá písemky a tu moji „za jedna“ děvčata jako tradičně zhodnotí otrávenými obličejí. Čím víc se blíží nadcházející přestávka, tím větší přichází strach. A oprávněně, sesypou se na mě jako saně a dávají mi různé ne zrovna lichotivé tituly. Naštěstí zůstanou jen u nich, hodina se kvapem blíží a ony se musí stihnout převléknout na tělocvik. Díky mé včerejší „nemoci“ jsem ho ušetřena, a tak dělám rozhodčího v basketbalovém turnaji. „Písk, písk . . . to byl foul! . . . Crrrr.“ S hrůzou si uvědomím, že je svačínová pauza, která trvá dvacet minut. Než se stačím ukrýt do šaten, holky mě „vylopí“ a odvedou na záchody. Prý chtějí mír. Že už by byl konec těm věčným útrapám, které by se možná daly nazvat šikana. Tak ne, příměří zřejmě nebude, jelikož Monika bere klíč od jedné z kabelek: „Tak, vlez se dovnitř, ty naše malá šprtka, a budeš hezky hodná.“ Co mi zbývá, nikdy jsem neprotestovala, protože by to mohlo být ještě horší a to bych nevydržela. Najednou na mou hlavu dopadá snad tuna mokrého toaletního papíru. V duchu se modlím k bohu: „Proč?? Čím jsem si to zasloužila? Můžu snad za to, že se do mě zamiloval jeden kluk, který se líbí i Monice? Já jí ho přece nechci přebrat, nestojím jí v cestě, ale ona si zřejmě připadá jako king, když poníží slabší. Tím více, když je to její „sokyně“. Crrrrr. „Holky, padáme, ať nás tady někdo nenačape!“ slyším jen. Chci se ozvat, aby mne odemkly, ale už se ozývají jejich hlučné hlasy na chodbě. Zase budu trávit matematiku o samotě, pouze ve společnosti rozmočené kaše, které je plná kabinka. Přemýšlím, zda mne učitel vyvolá. Zase za mnou přijde některá „z mých milých kamarádek“, hodí mi klíč a zase odejde. Tentokrát po mé přítomnosti u tabule však nikdo nezatoužil, protože zvoní a já jsem stále ve svém vězení. Kdy už tohle skončí?

Monika

„Kde je Anetka?“ ptá se otravná učitelka chemie. „Bylo jí špatně, a tak šla na záchod,“ odpovím způsobně, i když ne pravdivě. „Mohla bys jít prosím za ní, Moničko,“ upře na mne pohled přes horní okraj brýlí. „Jistě,“ řeknu a už pádím

na záchody. Cestou potkám Vaška, mého idola. Hned vypnu hrudník a líbezně se usměji. On mi ale nevěnuje jediný pohled, nejradši má Anetu, tu zakomplexovanou šprtku. Hodím jí do kabinky klíček a víc se jí nezabývám. Musím se jí nějak zbavit, nejlépe aby odešla ze školy, měla bych pak Vendu jen pro sebe. „Je v pořádku, za chvíli příběhne.“ „Výborně, Moničko.“ Ty její zdobněliny mě přivádí k šílenství. „Tak co?“ vyzvídají polohlasem holky. „Jo dobrý, je to OK,“ uklidním je. Otevřou se dveře a vejde Aneta, pipina jedna namyšlená. Pořád se modlí, chodí do kostela a dostává jedničky. A ke všemu si myslí, že dostane Vaška. Proč si myslím, že mi ho chce vyfouknout? Třeba nechce, ale to nijak nezjistím, leda, když si s ní promluví. Jenže to by bylo pod mou důstojnost, všichni by mě zavrhlí, že se bavím s tou outsiderkou. Kdybych se jí ale zeptala tajně, aby se to nikdo nedozvěděl... jenže ona to může vykecat, je na to podlá dost. Vždyť jsem vlastně podlá já. Nikdy mi nic neudělala, a to, co jí provádím, to nejspíš hraničí se šikanou. Ne, chce mi přebrat Vaška, to mi udělala.

Tak se ve mně pralo mé černé a bílé já. Nakonec to lepší zvítězilo a já si s Anetou dohodla schůzku, esemeskou samozřejmě. Co když nepřijde, musím jí asi nahánět pořádný strach. Přišla. V černém oblečení a s žiletkou na řetízku kolem krku. Vzhledla ke mně odevzdaným pohledem. Najednou jsem nenacházela slova. Vždycky jsem byla tak sebejistá, ale teď... co se to se mnou děje?

Aneta

„Ehm... no, víš, že se líbíš Vencovi z devítky?“ vymáčkne ze sebe. Zaryji pohled do země, nepatrně kývnu hlavou a něco zamumlám. „A chceš s ním chodit?“ pokračuje ve výslechu, který jí viditelně dere srdce. Ani nevím, kde se ve mně ta odvaha vzala, ale najednou zvednu hlavu a sebevědomým tónem jí sdělím: „Vím, že se mu líbím, a taky vím, že ty po něm pokukuješ. Neberu ti ho. Za to, co kvůli němu musím vytrpět, mi vážně nestojí. Stejně si myslím, že je namyšlený, hodil by se spíš k tobě...“, nedořečnu, protože lapnu po dechu v obavách, že jsem si dovolila až moc a že bude následovat patřičný trest jako vždycky. Nejdřív vypadá trochu zaskočeně, pak zamyšleně. Nastane tíživé ticho. Když se nadechne, začnu se trást, čekám, že začnou padat výčitky a nadávky, ale ona jen pípne: „Díky.“ Teď jsem zaskočená já. A aby toho nebylo málo, pronese: „Nemáš chuť na zmrzlinu?“ Tázavě se na ni podívám, jestli to myslí vážně. Evidentně ano.

Tak se z těch dvou staly nejlepší kamarádky. Zjistily, že si bezvadně rozumí a mají mnoho společného. Vaška pustily obě k vodě, protože by byl jejich přátelství jenom na obtíž. Láska je sice krásná, ale přátelství se nic nevyrovná.

KDE JSOU NAŠE HRANICE?

Šárka Malošková

„Tak jsem doma, připravila si mi večeři? Doufám, že to není stejně ubohý jako včera! Vyžehlila jsi mi košile?“ Tak tohle jsou první slova, která mi řekl manžel, když přišel domů z práce. Časy, kdy jsem slýchávala: „Ahoj, miláčku, jak ses měla? Stýskalo se mi.“, a dostávala pusy na přivítanou, jsou ten tam. Někdy se mi mihne hlavou myšlenka, že si mě můj muž neváží, že jsem pro něj jen hospodyňka a matka dvou dětí. Kam se poděla láska a zamilovanost? Jenže mé srdce pro manžela bilo hlasitě a věrně a já ponižování a nadávky snášela, oplácela je usilovnou prací a pílí. Někdy ten čas jsem jeho chování ani nevnímala, přišlo mi to normální, až jednou, když jsem si zašla s kamarádkou na skleničku, mě upozornila, že naše domácnost není zase tak v pořádku.

Poté, co jsem se vrátila domů, sedla jsem si do křesla a přemýšlela. Chtěla jsem si s Honzou promluvit, ale jako každou noc byl v trapu a já tak bloumala myšlenkami sama. Najednou jsem narazila na něco, čemu jsem dřív nepřisuzovala váhu, totiž že se mnou jedná jako s kusem hadru. Oči se mi zalily slzami, které začaly pomalu stékat po tvářích, a jejich chuť mě přímo dusila. Pocit bezradnosti mne svíral a nechtěl pustit. Chtělo se mi rvát na všechny strany. Před sedmi lety jsem si brala tohoto muže, s nímž jsem chtěla strávit zbytek života v pokoji a lásce se šťastnou rodinou. Ale s otevřenýma očima nyní vidím, že se ke mně chová Honza už tři roky jako „hulvát“ a obrázek krásného společného soužití je pryč. Se vzlykotem jsem se schoulila na zem, objala medvěda a snažila se na nic nemyslet. Avšak do mých myšlenek se vloudila chuť zjistit, proč se vše tak změnilo. Odešla jsem tedy do ložnice a prohrabovala jsem se ve skříni Janovými věcmi.

Zanedlouho jsem začala rozhodnutí litovat. Po hodině štrachání v různých krabicích jsem našla fotky blondýnky. Ta se tiskla k mému manželovi nebo ležela na posteli ve spodním prádle. Nejdříve jsem si pomyslela, že jde o nějakou známou z minulosti, ovšem pak jsem spatřila na zápěstí muže hodinky, jež jsem mu věnovala k našemu třetímu výročí manželství. V tu ráno mé srdce bodl další nůž a já myslela, že už nic nerozdýchám. Mimo fotek byly v krabici různé dopisy, spodní prádlo ... Už jsem pomalu přicházela na kloub tomu, proč manžel poslední roky odjížděl náhle častěji na služební cesty, o víkendu se vmlouval na pomoc u kamarádů protaženou dlouho do noci. Jenže já neslídila po tom, co můj manžel dělá, a nevyptávala se, jestli informace, které mi řekl, odpovídají pravdě.

Měla jsem toho právě dost. Nevěděla jsem, jestli se mi chce víc brečet nebo rvát, jaký je Jan hajzl. Přes hodinu jsem chodila po bytě sem a tam a přemýšlela jsem. Honza nepřicházel, i když hodiny ukazovaly pět ráno. Ale nyní mi to spíš nahrávalo, protože si neumím představit, jak bych reagovala, kdyby se objevil ve dveřích. Nakonec jsem usoudila, že by přece jen prospělo si s ním promluvit.

Když jsem mu volala, nebral mi telefon. Až po sedmé jsem uslyšela jeho hlas, který jako by vzdychal. Jakmile jsem se ho optala, jestli může přijít domů, poslal mě jednoduše někam a ještě jsem zaslechla ženský hlas. To byla kapka, která už převrhla číši. V sedm jsem šla zabalit dětem věci, na stůl jsem napsala vzkaz: „Rozmysli si, koho chceš. Jestli nás nebo ji.“ A k papíru přidala fotku oné neznámé blondýny, která se jistojistě podílí na rozpadu mojí rodiny. V osm už jsem zamykala a odjížděla k mámě, kde jsem našla na pár dnů útočiště.

Když se mi Honza neozýval tři dny, vlila se do mě vlna vzteku a jela jsem do bytu, kde jsem ho zastihla s flaškou piva u fotbalu. Jakmile mě uviděl, přišel ke mně, objal mě a začal šeptat, že chce jen a jen mě. Namlouval mi hory doly a prosil, ať se vrátíme domů. Pohltilo mě štěstí. Odvětila jsem tedy, že zítra s dětmi opět přijedeme a že zkusíme druhou šanci. Po odchodu jsem o všem přemýšlela, nechťelo se mi čekat až do zítřka, a tak jsem odjela sama ještě téhož dne za Honzou s domněním, že ho mile překvapím a prožijeme krásný večer na znamení nového začátku. Po otevření dveří mě ale překvapily hlasy a vzdychání. Šla jsem za zvuky a v ložnici objevila manžela se svojí světlovlasou milenkou. V tu chvíli mi došlo. Jeho zálety neskončí, vždy mě lehce obelže a nikdy se mnou nebude jednat s úctou a jako s milující manželkou. Otevřely se mi oči a já poznala svoji hranici. Každý ji má jinou a záleží také na věci, které se týká. Ovšem u mě tady končí. Vrátím se k mámě, zažádám o rozvod a začnu s dětmi nanovo. Podívala jsem se ještě jednou do jeho očí a řekla: „Je mi to jasné, sbohem.“ A odešla jsem s otázkou: Tak jaká bude má nová cesta životem?

EMULZE POD DROBNOHLEDY?

Hana Šustková

Na polici si zase povídají opalovací krémy. Jsem úplně neroztíratelný, postěžovala si tuba, až se její hlas odrazil od zrcadla, lidi si strašně vymejšlej, co kdy jak použijou. – To je dobrý, pootočí vedle stojící krém uzávěrem. Pročpak? – No jedenou si Vás stejně rozetřou, až vyjde to jejich nebezpečný sluníčko a oni se budou bát o svoje soukromí.

Neříkejte, špitne na to tuba s velkou osmatřicítkou.

Věřte mi, pronese rozechvělým hlasem zimní emulze na zralou pleť.

Takhle krémama, to se lidi namažou, až moc, ale aby taky věděli, jak si chránit svoji duši ... – Ne, to nikdy pořádně nevěděli. Zrovna jsem slyšela o případu, kdy stará paní nadiktovala po telefonu rodný číslo s číslem účtu a přesnou adresu. Byla strašně nešťastná, když pak platila ty dluhy. – Chápete to? Mně to přijde úplně nesmyslný. A to se jinak chráněj vším možným. Ani sluníčko je nesmí polechtat. – Mně to povídejte! Na těch lidskejch tvářích, co já se nanosím ...

a někdy se dostanu i k internetu! To byste koukal, co se tam děje za věci, emulzi se dere krém do obličejce a hlas se zbytnuje, fišujou tam nějaký rybáři a lidi jim klidně daj svoje data a pak se divěj, co se jim všechno stane ... Radši nainstalovat dva antiviry než si dát pozor, na co klikaj ...

Nejslabší článek sítě je vždycky ten před LCD, používá opalovací krém cizí slova a libuje si, no ale to je jejich věc.

Jak vy to vůbec vidíte s ochranou soukromí? Butelka zašroubovala závit až do cvaknutí. Je těžký říct, kde to začíná a končí. To je jasný – ťukne tubou krém o sklo v koupelnové policičce. Co je jasný? – Že to nejde jen tak říct. Někdo by třeba nerad, kdyby si k němu přisedli v autobuse. Strašně se tomu bráněj. A někdo zase nesnese, když mu někdo čte přes rameno,

Emulze chvíli mlčí a roztáčí uvnitř vírek ochranných chemických látek. Asi by bylo nejlepší, kdyby žili o samotě. – Kdo, jako lidi?

Krém se z toho málem rozšroubuje. To ne, vždyť oni jsou nakonec rádi ve společnosti! – Tak na co si pořád stěžujou, když chtěj a nechtěj? – Asi je to daný nejmíc důvěrou ... když věříte té správné osobně, budete na každé tváři spokojeně rozetřená ... a jinde Vás rozmažou a vůbec se s Váma nemažou a připadáte si jako kus masa ... A prohlížej si Vaše složení lupou a vůbec nevěřej tomu, jak se tváříte a jakou máte barvu. Pak jako když Vám něco berou, něco osobního ...

Mluvíte nějak filozoficky, šeptne emulze vedle krému a mrkne na sebe do zrcadla naproti. Myslíte, že si mě neměli tak prohlížet? Myslíte, že to není normální? – Krém se zachvěje: Jak kdy. Ne vždycky se musíte nechat podrobit drobnohledu hledačů chyb. Přece nejste jen tak něco, jste zdravá a sebevědomá emulze! Kolik případů tady už bylo, že se normální sprchový gel zhroutí pocitem méněcennosti a musí chodit k Dusche – psychologovi. Jenže stejný je to i mezi lidma. – Pane jo, vy jste velmi vzdělaný krém ... vydechla kulatá butelka na zimní období. Jen aby se taky lidi dokázali chránit, přidá si krém, jen aby pořád nespolehali na úřady a instituce; no vždyť i v normálním rozhovoru vždycky vědí, jak daleko stát, aby to druhým nebylo nepříjemné, pečlivě volí témata a intonaci hlasu. A pak se ocitnou v tramvaji a šahaj na sebe nebo každému pošlou po e-mailu osobní data. Co s nima potom?

Ještěže jsem jenom emulze, uklidnila se policička v koupelně. A pak někdo rozsvítil, zívá a automaticky sáhá po své kosmetice. Celá společnost ztichla.

ROZHODNUTÍ

Valentýna Kyclová

„Jdeš do toho?“ zeptá se mě Marek a já se jen zasměji. „No jasně, že váháš!“ Podívám se na hodinky, málem mě zaskočí, že už je tolik. „Honem, nebo to nestihneme.“ Vezmu si jen to nejnutenější. Do batohu naházím dvě trička a pár

ponožek. Rozhlédnu se po svém pokoji, který teď vypadá nepřátelsky a neútně. Z každého rohu se na mě šklebí pár očí a vyčítají mi vše hlasy mé matky. Jakoby tu stála a říkala: „to přece neuděláš!“ Radši zastavím svou fantazii, oklepu se a běžím pryč.

Marek mě vede mlázím, občas se prodíráme křovisky, nesmíme nadělat moc hluku. Všude kolem jsou ti, co nás nesmí slyšet. Mám pocit, že už neujdu ani krok, chci křičet na Marka, že se vrátím, že tohle je úplná pitomost a že pokud bude pokračovat, tak nás oba zabije. Ale hlas se mi pokaždé zadrhne v hrdle. I když se opravdu snaží vydrat se na povrch, nejde to. Nakonec to vzdám. Marek zavelí, že jsme na místě a já se přestávám bát. Všeho, všech, každého zvlášť i sám sebe.

Po tom co se nahlásíme na vrátnici, odvedou nás k našim postelím a dají novou identitu, která se skrývá za zelenými uniformami plnými malých odznáčků.

Další dny se jeví rozmazaně, jako velká směs barev, tvarů a chutí, která nás nutí měnit se. Něco nebo někdo se tu vkrádá do každodenního života. Chodí po chodbách a směje se nám do tváří. Na nohy si obul boty s řetězy, aby ho bylo lépe slyšet. Bere vše, co mu přijde pod ruku, na nikoho se neohlíží. Snaží se chovat přirozeně, ale z pod kabátu mu čouhá dlouhá rezavá puška, která hodlá zbarvit červeně vše živé. Klobouk na hlavě vypadá honosně, ale jen do chvíle, kdy nevidíme jeho druhou stranu – ledově krutou s hrůznými pohledy. Jde přes pole, louky, lesy, města i vesnice. Obezřetně se rozhlíží a hledá své oběti. Válka jde s hlavou vzpřímenou a každý, kdo se jí připlete do cesty, tvrdě zaplatí.

Ano. Jsem ve válce. Rodiče mě sem nechtěli pustit, protože si mysleli, že jsem ještě dítě. Ale já jsem již teď mužem. Víc než kdokoli jiný. Viděl jsem lidi umírat a taky trpět. Krev stříkala mým směrem a já se neuhýbal. Nechal jsem ji dopadnout tam, kam chtěla.

Nevím, kdo tohle všechno vymyslel, proč a kvůli komu. Jen vím, že hrůza, která je v každém z nás, se nedá vyličít. Je to strach i děs a spousta smutku. Nevěřil jsem, že by si lidé mohli zvyknout umírat. Copak to vůbec jde? Že se zdrazí máslo, že budeme vstávat o hodinu dříve nebo že se přestěhujeme, to budeme druhý den brát úplně přirozeně. Ale tohle bylo něco jiného. Přesto se naše hranice posunuly a bylo přirozené hlášení či zpráva v novinách, že zemřel určitý počet lidí tam a tam a že zítra se bude bojovat zase a předpokládaný počet obětí je ten a ten.

Tomáš vypnul stroj času. Vystoupil z kabiny a vstoupil na koberec. Rychle si svlékl uniformu a hodil ji do skříně, aby ji nikdo neviděl. Čekal, až se ozve hlas jeho matky, která ho jako každou neděli volala k obědu.

A čas se vleče. Uplynuly tři měsíce od chvíle, kdy Tomáš vstoupil do stroje času, ale jemu to připadá jako tři roky. Čeká na zvonek domovních dveří a ví, že to přijde brzy. Konečně se dočkal. Martin stojí v jeho pokoji a oba na sebe němě hledí. Nakonec to Martin nevydrží: „Tak co?“ vypálí otázku. „Četl jsi o tom všem

v novinách?“ Tomáš mírně přikývl a dal si ruce v týl. Opřel se ve svém houpacím křesle a díval se na svého nejlepšího kamaráda. Martin si odkašlal, bylo na něm vidět, že je mírně nervózní. Pak vyhrkl: „Já už jsem se přihlásil jako dobrovolník. Celá třída půjde a všichni, co znám.“ Tomáš věděl, co bude následovat. Ta otázka přišla až moc brzy. Ještě ji nečekal, ale co mohl dělat.

„Jdeš do toho?“ Odpověď, kterou měl tak pečlivě nacvičenou, se mu vykourila z hlavy. Podíval se z okna a došlo mu, že budoucnost změnit nemůže a ani nechce. Vždycky si potom připadal jako zbabělec a to nechtěl. Navíc to bylo otázkou jeho cti a trochu i mužské ješitnosti.

„No jasně, že váháš!“ zněla jeho odpověď.

*Slavnostní křest Sborníku sedmnácti východočeských autorů literatury pro děti
v sále Občanské záložny v Přelouči dne 22. října 2009*

KLOKOČOVSKÁ LÍPA

Jan Stejskal

Tenhle neuvěřitelný příběh se stal za horkého letního dne. Měl jsem za sebou už dost kilometrů na jízdním kole. Slunce pražilo do zad a já už hleděl, abych si někde ve stinném zákoutí odpočinul. Šlapal jsem to od Horního Bradla přes Modletín směrem na Seč.

Na téhle trase, jak asi víte, se nachází obec Klokočov, na jejímž horním konci je stará, snad tisíciletá lípa. Lípy jsou odedávna symbolem naší svobody a státnosti. Na kovové desce pod stromem se ostatně píše: „*Tisíc skoro let přeletělo přes moji hlavu a jsouc nejstarší v království, mohu vypravovat o slávě Žižkově a Jiříkově i o ponížení lidu svého po bitvě bělohorské. Stáří moje nechť zírám vstříc jen šťastným dnům příštím.*“

Obvod kmene je téměř devět metrů a výška devatenáct. Lípa tu prý byla vysazena už v dobách knížete Václava, aby tvořila pevný orientační bod na cestě pohraničním pralesem. Sejit z této cesty by znamenalo zabřednout do nebezpečných klokočovských bažin. Lípa tu tedy hrála významnou úlohu.

Po téhle cestě se vydal kdysi také český král Karel IV. Mělo to být v roce 1370, kdy putoval z hradu Lichnice do Modletína k léčivému prameni. Proto asi lidová tradice nazvala tuto lípu Královskou.

Jako znavený poutník přivítal jsem i já útulek ve stínu této mohutné lípy. Přes své stáří byla obalena tisícem květů a provázel ji bzukot pilných včel. Strom má ve svém kmeni rozměrnou dutinu. Kdysi ji jeho ochránci opatřili stříškou, aby do kmene nezatékala voda a zvenčí strom stáhli ocelovými pásy. Jednou tam dokonce i hořelo, ale oheň byl včas uhašen. Do téhle obrovské dutiny jsem si vlezl a prohlížel strom zevnitř. Nic zvláštního k vidění tam ovšem není. Nakonec jsem se do náruče staré lípy na chvíli usadil a po skrovném občerstvení vychutnával polední siestu. Kolem byl naprostý klid, místní obyvatelé byli zalezlí ve svých domovech. Jen nějaké to zabzučení, jinak úplné ticho.

Najednou se mi zdálo, jako bych zdáli uslyšel nějaké hlasy. Nebylo to zvenčí, zvuk jako by vycházel z dutiny stromu. Napnul jsem uši, ale zvuky přicházely zřejmě z velké dálky. Ohlédl jsem se, ale viděl jsem nad sebou je stříšku. Asi se mi jen něco zdálo.

Zamyslel jsem se nad dávnými událostmi tohoto místa. Tak tady, kousek ode mne, zřejmě kdysi odpočíval velký panovník, Otec vlasti. Už mu tehdy bylo dost let a cesta pro něj určitě musela být namáhavá. Vždyť měl za sebou nemocí víc než dost. Už v nějakých čtyřiatřiceti letech, jestli si to dobře pamatuji, zůstal ležet bez hnutí. V úporných bolestech kloubů, v horečce a zimnici. Není divu. Staré rány z bojů, přečizená nachlazení, vysedávání ve studených hradních síních, to vše zmohlo jeho otužilé tělo. Jeho tvář zůstala poznamenána hlubokou jizvou po nějaké ráně, hlava zůstala nakloněna po úrazu horní části páteře. Lékaři mu nedávali velkou naději.

Ale přece jen po velmi dlouhé době pocítil král úlevu a lékaři mohli ohlásit jeho uzdravení. Následky ovšem zůstaly a Karlovi se často nepříjemné bolesti vracely. Cesta do Modletína k léčivému prameni byla tedy nezbytná. Jestlipak mu tehdy modletínský pramen pomohl? Jisté je, že ještě dalších osm let císař Karel IV. byl schopn vládnout i cestovat.

Opět jsem uslyšel nad sebou nějaké zvuky. Jako by spolu rozmlouvaly nějaké mužské hlasy, ozvalo se i povzdychnutí. Nikde nebylo človíčka a opět se mi zdálo, že ty zvuky přicházejí rovnou z dutiny stromu. Že by se tam někdo skrýval? Čím víc jsem se soustřeďoval, abych porozuměl, co hlasy říkají, tím víc se mi zdálo, že se přibližují. A opravdu – rozeznával jsem už některá slova, ale mnohým jsem nerozuměl. Pak najednou se mi zdálo, že jeden z těch hlasů se přiblížil ke mně a přísahal bych, že jsem zaslechl tato slova: „Tohle vám říkám já, váš král a císař. Moje urozenost mě zavazuje...“

Pak zase následovalo několik nejasných slov a vět, z nichž jsem vyrozuměl: „Oni nechťejí žádné normy, naši šlechtici. Ale já jsem nezahálel, i když jsem byl upoután na lůžko. Naši páni by chtěli vládnout sami na svých panstvích a zapominají, že mají nad sebou ještě svého krále, Bohem určeného k vládě nad celou touhle zemí...“

Musela to být slova panovníkova. Nebylo pochyb. Začínalo mi svítat. Tohle je tedy parádní technický kousek pro turisty. To se podařilo znamenitě. Někjaký divadelní soubor nahrál tuhle scénku a podnikaví kulturní činitelé umístili nahrávku někam do dutiny stromu.

Ale kde se nachází? Nikde ani památky po nějakém zařízení, nemusel jsem zmáčknout žádný knoflík, nevydal jsem za poslech žádný peníz. Možná se to zapnulo mým vstupem do dutiny stromu. To je tedy překvapení. Zrovna tak jako informační tabule ve městech. Člověk neví, odkud to na něj vlastně mluví.

V tomhle případě by to ale mohlo být lépe slyšet. Šum, který hlasy doprovázel, zrovna nesvědčil o nějaké kvalitě nahrávky. Ale napínal jsem uši dál.

„A kde je to víno, kdy už dostanu svou číši?“ ozvalo se z dutiny. Bylo slyšet nalévání vína, nějaké hlasy, pak pochvalné mlasknutí.

Všechno, co jsem vyrozuměl, uvádím teď pochopitelně v dnešním jazyce. Nevím, proč se herci tak snažili používat staročeštinu, když tomu dnes sotvakdo rozumí?

Ozval se třesk a hlasité zaláteření. „Nešiko! Cožpak nevíš... ach, ta má ruka! Nalej znova! Škoda, že tu není Jan Očko“ S tím bych si tu trochu lépe popovídal. To je pravý přítel. Víte přece, jak mi pomohl při návratu z Itálie.“

Nebylo pochyb, že mluví Karel IV. Líčil, jak v Pize na poslední chvíli unikl se svou mladou chotí Annou Svidnickou z hořícího domu a o tom, jak mu arcibiskup Jan poskytl své přístřeší.

„To je muž, kterého si vážím. Proto také jsem mu svěřil za své nepřítomnosti řízení státních záležitostí. Tady nedaleko leží kraj, který jsem mu tehdy věnoval. Hrad Strádov a velké území kolem – městečko Nasavrky – tak nějak se to jmenuje – a okolní vesnice. Kouzelný kraj. Vždyť se rozhlédnete kolem, není to tady krása?“

Všechno mi to připadalo podivné. Technický zázrak. O ty sice není v naší současnosti nouze. Mikrofony, které téměř nejsou vidět. Reproduktořky, kterých si nikdo téměř nevšimne. Televizní kamery, různá skrytá zařízení, počítačové mozky, cédečka, diskety, mrňavé přehrávače, mobilní telefony a já nevím co ještě.

To všechno se dá do stromu ukrýt. Ale něco mi tu nehrálo. Už jsem řekl, že to byla ta staročestina. Pak technická nedokonalost. Také se mi zdálo, že do české mluvy císař pletl latinské výrazy. Chvilí dokonce něco povídal německy. Proč to všechno? Aby herci vzbudili zdání historické skutečnosti? Nebo to byla skutečnost sama?

Teď jsem se lekl vlastní myšlenky. Jaká skutečnost? Copak je něco takového možného? Aby to, co bylo pod stromem řečeno před dávnými lety, se někde uchytilo, zapsalo a teď reprodukovalo? Nesmysl.

Ale z hlavy mi to nešlo. Když dokážou lidské vynálezy uchovat obraz, zvuk a přenášet je na dálku, proč by to nedokázala sama příroda? Vždyť přiložte si k uchu třeba mořskou lasturu. Uslyšíte šumění moře, odkud byla přivezena. Ostatně v pohádkách často lípy v napjatých okamžicích promluvily. Proč zrovna lípě dala tradice lidský hlas? Vzpomněl jsem si také na příběh z jedné verneovky, kdy zvuk ze středu elipsovité místnosti se dokázal přenést do centra jiné oválné místnosti, která byla v druhém křídle budovy. Nebo je to všechno jenom fantazie? Snad jsem tím teplem úplně zblblnul a všechno, co slyším, je jen mámení smyslu.

Ať už to bylo jakkoliv, hlas patřící zřejmě Karlu IV. pokračoval dál: „Už jsem to napsal před lety – a opakuji to znovu: Tyhle krásné lesy, které nám cizinci obdivují, je třeba uchránit. Kdekdo by chtěl stromy kácet a vyvážet dříví a kšeftovat s ním. Ale tomu je třeba udělat přítrž. I za cenu toho, že by se měla useknout ruka těm nenechavcům. Dřevěné stavby může dobře, ba ještě lépe, nahradit kámen. Na topení stačí dřevo, které padne vlivem větrů. Jak by vypadala krajina bez lesů? Vždyť drží v zemi vláhu, víte přece, jak se v nich krásně dýchá. A kam by se z nich poděla zvěř? A potom – lesy jsou přece královský majetek! Je třeba zjednat pořádek – a kdo by se chtěl protivit, zaslouží si trest.“

Zatím jsem všechno poslouchal a mlčel. Pak mne napadlo, že bych měl zkusit promluvit. Co se stane? Pojede zvukový film dál? Nebo snad přijdu o ten jedinečný zážitek, který mi umožnil vyslechnout dávný – několik staletí starý rozhovor?

Pocítil jsem potřebu promluvit, snad pochválit krále za jeho chvályhodný ekologický záměr, i když jeho vlastnická práva se mi zdála trochu problematická. Chtěl jsem promluvit, vstoupit do děje, ale nějak jsem ze sebe nemohl dostat ani slovo. Vzmohl jsem se jen na takové zamručení. Hlasy rázem ustaly a zdálo se mi, že se ke mně kdosi přibližuje.

„Není vám noc?“ slyšel jsem, jak se někdo ptá krále. Nemocného krále. Snad tam omdlel nebo co.

„Opravdu nic nepotřebujete?“ ozvalo se zase – a v tu chvíli jsem otevřel oči. Nad sebou jsem uviděl nějakého turistu.

„Promiňte, myslel jsem, jestli vám něco není,“ omlouval se.

Zakroutil jsem hlavou. „Jen mne zmohla únava.“

„Není divu – v tom vedru,“ pravil turista a s batůškem na zádech se odporoučel dále.

Protřel jsem si oči. Tak to všechno se mi jen zdálo. Už jsem neslyšel žádné hlasy, jen bzučení včel v koruně stromu. Kdyby mě ten chlap nechal ještě chvilku, mohl jsem králi povědět... ale ne, on by mne stejně nemohl slyšet. A co bych mu vlastně povídal? Kolik lesů zmizelo z těchto míst? Jak to tady lidé změnili – k horšímu i k lepšímu? Jak někdo pro peníze nebo z pouhého rozmaru dokáže zničit mohutné velikány? Jak obyčejný houbař najde v lesním tichu uklidnění? Jak člověk v lůně přírody může nalézt znovu sám sebe?

Zadíval jsem se do mohutné rozkvetlé koruny lípy. Vysoké větve na mne mávaly jako na pozdrav.

Lukáš Vavrečka

α

V jiném domě

ve zcela jiném domě

mimo i v sobě

jsem byl nade vším

Transcendoval jsem

nad svou postel i nad mudrce

jenž vzpomínal na Viana

Sounáležel jsem a spal

poblíž vašeho pokoje

Vylučoval jsem do nejbližší nádoby

Výlučně vás jsem si předsevzal

uchopit a obsáhnout

a přece jste mne prostoupily

vy dvě malé potvůrky

Sounáležel jsem s vámi

a transcendoval jsem

v jiném domě

ve zcela jiném domě

β

Dva hlídači

on a ona

vaši strážci, vaše počátky

zůstávají tam dole

na místech, jež jsou vždy jiná

A já, v pokoji, v posteli

na kbelíku, ve vaně

potají jsem usníval s touhou

abstrahovat se v obraz

pociťovat pocit

Jako nezletilý dospělý

bez sekundárních znaků

zdvojený

jsem na vás žárlil jako na modlu

A mudrc byl vždy u toho

protože nemohl být jinde

... jakoby nic mimo tento dům ani nebylo

Υ

Vloudit se potají

do bazénu, do vany

ve dne nebo v noci

ale jedině v zimě

Jestliže sněží za oknem, sněží i uvnitř

Omývat se ... Smývat

Tři ... čtyři ...

Jako oblečený, mokrý adolescent

jako deviant, jako milenec

jako cokoliv, ale vždy jen jako

Vloudit se tak

abyste to věděly jen vy

δ

Jako subjekt apercepce

hledám v domě

formy a priory

Všechno je tak čisté

čas i prostor

Všechno je tak čisté

kromě mne
A vy mé dívenky, mé bohyně
 ideje vždy regulativní
jako protiklady
 ke konečné skutečnosti
 jste nekonečné
 jako pojmy

Ya

Až dohraju na piáno
 utopím vás
 v lázni
 spolu s klávesami
Všechny jste tak pokřivené
 symboly a metaforý
 Tantalovy slasti
 masochisty
Utopím vás ve zcela jiném domě

ε

Proplétám se spojitými pokoji
 a okrádám se
 provinilý
 beru si, co mi patří
Až uzamknou mě do šlápějí
 přiznám se vám
 že neměl jsem na vybranou
 ... já si to přiznám
Pak dobrovolně
 vyloučím se z vaší společnosti
 vyloučím se z podoby
... V koupelně, za plentou
 paravanem
 kdekoliv
Vyloučím se do sebe
 a bude vymalováno

Υ β

Zahrada za oknem
 zahrada v domě
 Neuróza
 Pět... šest ...
Běžet jako na příkaz
 Svlékat se a svlékat večer
 Utíkat
 Proplétat se pokoji
 sebe v podpaží

ε α

Nesu si své dlaně
 odnáším své nehty a vaši kůži pod nimi
Až proderu se labyrintem
 Okna mi budou zrcadly
 Stromoví za oknem
 s kořeny v domě

(Úryvek z vydané knihy s názvem Dialog)

KÁMEN

Roman Troják

Bylo ráno. Den jako každý, a přece trochu jiný. Ve vzduchu byla cítit jakási změna. Nikdo nevěděl, o co přesně jde, ale každý podvědomě cítil něco zvláštního, něco nového. Vál vlahý vítr. Svěžím dechem hladil vše, co bylo v dosahu. Nevím, jak to nazvat, ale něco šlo kupředu. Celý svět se hýbal lehounkým vzrušením. I hora byla dnes už trochu jiná. Stála tu ve sváteční pokrývce čerstvého sněhu a čekala.

A pak to přišlo! Země se zachvěla. Přelil ji mrazivý pot. Chvěla se poprvé, podruhé... Vzrušení sílilo. Příroda běsnila. Divoký vítr nutil k létání i to, co opravdu nechtělo. Řval a běsnil. Příroda zahájila svůj boj. Skála stála pevně, odolávala. Země se hýbala. Moc všeho života ztrácela smysl. Stromy padaly, zvířata hynula.

V tom země povstala, nadzdvihla skálu a ta pukla. Urval se kámen, který se teď řítíl obrovskou rychlostí k zemi. Původně nechtěl pryč. A teď?

Ležel tu dny, co trvaly staletí. Ležel tu staletí a dotýkal se věčnosti. Jenomže nerad. Chátral. Nechápal smysl ničeho. Nechápal, proč tu je, proč tu musí být! Nechápal smysl svého chátrání.

Už mnohokrát vrhal na zem stín, když svítilo slunce. Už mnohokrát hleděl na radost, zatímco sám cítil zášť. Díval se na svůj stín a vůbec se sobě nelíbil. Mnohokrát, když vnímal člověka, záviděl. Smí se pohybovat. Smí dělat vše, nač si vzpomene. A já? Jenom ležím a rozpadám se!“

„Tak otevři srdce,“ ozvalo se jednoho dne.

„Co se děje? Kdo tu je?“ tápal po okolí.

Okamžitě mu jako odpověď znovu něžně prolétlo vědomím: „Otevři své srdce!“

„Kdo jsi?“ vyloudil ze sebe překvapeně.

„Jsem srdce člověka,“ plynulo jeho vědomím jako pohazení. Zároveň s tím ale kámen cítil i zvláštní příjemné teplo někde uprostřed svého bytí.

„Co je to?“ zeptal se s nadějí. Ještě nikdy nic podobného necítil. „Nebo že by...?“ zamyslel se. „Ale ano! Tenkrát v blízkosti skály!“

„Láska,“ odpověděl člověk s lehkostí.

„Zůstane?“ ptal se naléhavě kámen.

„Je tu stále, stačí jen otevřít své srdce,“ šeptal svým vědomím člověk ke kameni.

„Stačí se jen otevřít. Pomůžu ti, budeš-li chtít.“

„Pomůžeš a jak?“ ptal se hned kámen s nadějí.

„Hledal jsi smysl. Ptal jsi se proč...“

„Jak to víš?“ přerušil ho s údivem.

„Byl jsem tu a vím, že už dlouho pláčeš nad svým osudem,“ pravil člověk.

„Už od...!“

„Já vím, já vím,“ přerušil ho konejšivý hlas.

„Tak jak mi pomůžeš?“ opakoval kámen svou otázku.

„Jsem sochař,“ odpověděl konečně muž. „Otevřeš mi své srdce a já ho ukážu celému světu. Vyvedu ho na světlo. A tvé bytí dostane smysl.“

„Tak dlouho jsem hledal smysl tady toho všeho a ty mi teď říkáš, že jsi schopen mi ho dát?“ ptal se kámen nedůvěřivě.

„To ne,“ přiznal sochař. „Smysl svému bytí musíš dát ty sám.“

„A jak?“ ptal se hned kámen.

„Bolí to,“ naznačil muž něžným hlasem. „Potřebuji tvou sílu a vytrvalost. Moc to bolí ukázat světu své srdce. Ale pak...“

„A jak mám poznat, že to má smysl? Vždyť se tak jako tak nakonec rozpadnu,“ ozval se jeho strach.

„Nezbývá než riskovat,“ poznamenal sochař. „Ale stojí to za to!“

Ještě dlouhou dobu rozmloval sochař s kamenem. Prožívali spolu bolesti i slasti nového zrodu. Kámen často plakal a naříkal. Byla to obrovská bolest, kterou musel podstoupit. Mnohokrát se i stalo, že své srdce znovu uzavřel. Schoval se před světem i před sebou samým. Ale nebylo mu o moc líp. Stálo ho vždy mnoho odvahy, než své srdce opět otevřel, ale i mnoho úsilí sochaře, než mu pomohl znovu si uvědomit vlastní krásu. Krásu svého vlastního nitra. Ale stálo to za to! Kámen už nebyl sám. Jeho srdce se spojilo se sochařovým. Jejich bytí se spojilo. Byli jedním. Stali se láskou ...

Milan Richter

PODZIMNÍ EROTIKA

Oděna
jak do salonu
Dráždivá
hvězda všech záhonů
červený květ

Voní
parfémem šlechtěné růže
Bordový šat z lístků
svléci nemůžeš
trnový svět

Podrytá
brání se doteku
zavzlyká
přidá několik vzdechů
v dlani mám krev

VRAH NA PÁTÉ KOLEJI

Knížka leží u mé postele a je na ní lupa. Mistrně vyvedená, aby šla použít k podrobnějšímu pohledu při hledání vraha. Ten obvykle nemívá žádné zvláštní znamení. Jen jako jediný ví, kam schoval vražednou zbraň.

František Uher se svým inspektorem v každém krimi příběhu zvedne tu lupu a pátrá. Nejen kolem místa činu, nejen při zemi, ve vodě, nejen po příčinách, ale hlavně se zaměří na vrahovy pohnutky. Lupou nakonec rozpozná i nepatrný úmysl či zkrat a posléze najde vrahovu ruku. Každá ruka má jiné důvody pro

stisknutí spouště či ránu sekerou do zad oběti. Každá lupa má ohnisko, které posléze propaluje až zapálí. A vrah je tak usvědčen až se nakonec přizná.

Zahodte tu zbraň. Smrt zůstane jako varovné memento, říká autor v příběhu, v němž zabili pro nic za nic pana faráře.

Muž, kterého zabila řeka, předkládá vtipné argumenty vraha, nikoli vhodné k obhajobě.

Umění pana Uhra je vést čtenáře zdánlivě nahodilými slovy a záluďnými otázkami až k nahé pravdě, až k spravedlnosti.

Marta Urbanová

Bliží se Vánoce, čas zázraků. Že se zázraky nedějí? Ale ano a je jich kolem nás hodně. Je jenom třeba otevřít oči a vidíme je na každém kroku. A to nejenom v období Vánoc. O jednom takovém zázraku pojednává i následující povídka. Plnou odpovědnost za zázrak v ní má láska. Protože láska skutečně dělá zázraky. A nezáleží u ní na mládí nebo kráse. Láska prostě patří všem a kde není, lidé nežijí, ale jenom živoří. Často ji nevidíme, protože naše zraky jsou příliš upřeny do země nebo do sebe. A ona je přítom tam nahoře, nad námi a mimo našeho já. Jenom je třeba zvednout zrak a vidět i jiné lidi. Ona totiž nesnáší ty, co milují jenom sebe. Těch se bojí a utíká před nimi. A opačně, dodává sílu těm, co jsou schopni dát lásku i tomu druhému. V tom je mocná a v tom vítězí nade vším a nad všemi.

ZÁZRAK

Miroslav Skačáni

Psychiatrické oddělení okresní nemocnice, kde jsem po promoci nastoupil jako mladý lékař, patřilo, co do počtu lůžek, k největším v republice. V suterénu pavilonu se nacházela i lékáři tak neoblíbená protialkoholní záchytná stanice a hned vedle ní pokoj číslo dvanáct. Populární „dvanáctka“, připomínající tradiční dvanáctistupňové pivo – ležák, byla vyhrazena pacientům, absolvujícím protialkoholní ústavní léčbu. Velký osmilůžkový pokoj byl určen výhradně pro muže. Žen – alkoholiček v polovině sedmdesátých let dvacátého století bylo ještě podstatně méně, než je tomu dnes a pokud se ústavně léčily, ležely na běžných pokojích ženské části oddělení.

Jedním z úkolů obyvatel populární „dvanáctky“ bylo i asistovat při příjmu klientů protialkoholní záchytné stanice, co mělo mít na ně výchovný charakter. Sociální složení obyvatel tohoto pokoje bylo velmi různé – od vysoce vzdělaných mužů různých věkových kategorií až po posledního vyvrhele společnosti. Byly zde buď na ústavní léčbě dobrovolné, nebo soudně nařízené, co přinášelo pro tyto osoby určitá omezení.

Od mé promoce uběhlo jenom několik měsíců, když byl na oddělení přijat mladý, asi pětadvacetiletý muž. Byl to velmi hezký chlap, profesí řezník, známý výtržník a recidivista, který z posledních pěti let života tři roky strávil ve vězení pro násilné trestné činy, kterých se dopouštěl pod vlivem alkoholu. Byla mu už po několikáté nařízena ústavní protialkoholní léčba. Jako při každém jeho pobytu na oddělení, uvedl se velmi rychle tím, že už druhého dne po přijetí přelezl plot nemocnice a strávil večer v nedaleké hospodě, která sousedila přímo s nemocničním areálem. Shodou okolností jsem měl toho dne službu a tak jsem měl možnost aktivně být přítomen jeho návratu za asistence policie, agresivních projevů i řešení uvedeného přestupku dalšího dne v rámci sezení lékařů oddělení. Bylo zřejmé, že pan Skála je jedincem, kterému není pomoci a sám primář oddělení byl toho názoru, že jakákoli léčba pro něj postrádá smyslu.

„Raději kdyby se ty peníze, co se vyhazují na takové Skály, investovaly do slušných lidí,“ konstatoval závěrem. Nedalo se ale nic dělat, soudní rozhodnutí muselo být respektováno.

„Jenom několik dní po příchodu pana Skály na oddělení, byla z interního oddělení nemocnice přeložena na naše oddělení paní Hlávková. Bylo jí čtyřicet, ale vypadala na šedesát. Vyhublá, obličej protkaný vráskami, vlasy rozčuchané a šedivé, neupravená, na dálku zapáchala. Všem kolem se muselo z ní dělat špatně. Na interně jí doslovně zachránili život. Byla přijata na naše oddělení snad podvacáté, jako pokaždé po dlouhém alkoholickém tahu. Její játra dostala pořádně zabrat, taky ledviny moc nefungovaly. Bylo zřejmé, že možná už příští alkoholický tah bude pro ni tím posledním v životě.

Uběhl týden a já jsem s překvapením konstatoval, že paní Hlávková se začíná měnit. Pravidelně se koupala, co bylo především pro sestry oddělení úplně nepochopitelné, protože měly s paní Hlávkovou letité zkušenosti, že aby se vykoukala, musely na ni použít doslovně hrubou sílu. Pravidelně si měnila nemocniční oblečení, kterási ze spolupacientek jí nabarvila vlasy a když jsem přišel na její pokoj na vizitu, z dálky už mě ovanula vůně deodorantu, kterým dle intenzity vůně, co zaplavovala celou místnost, vůbec nešetřila.

Primářská vizita na ženské části oddělení probíhala docela v klidu. Primář otevřel dveře na pokoji, na kterém ležela paní Hlávková, a chtěl vejít dovnitř, když náhle z pokoje vyšel chlap a rychlým krokem odcházel pryč. Byl to pan Skála. Primář se zamračil a obrátil se na vrchní sestru oddělení.

„Paní Michálková, co dělal ten chlap na ženském pokoji? Sestry mají přeci jasný příkaz nepouštět žádné pacienty na ženskou část. Laskavě to zařídte, prosím vás.“

„Ano, pane primáři,“ sklopila provinile zrak vrchní sestra.

„A u koho byl vlastně ten pacient na pokoji? To je přeci ten alkoholik z dvacítky, jakže se to jmenuje...“

„Skála...“

„Jistě, ten agresivní psychopat a asociál a k tomu ještě ožrala. Skutečně ideální kombinace. Neleží na tomhle pokoji nějaká alkoholička?“

„Ano, paní Hlávková.“

„No jasně, alkoholička jako řemen. Ti dva se k sobě hodí jako vyšití.“ Primář se zamračil ještě víc. „To by ještě chybělo, aby jí ten Skála přinesl nějaký alkohol na pokoj. Zařídte, než tam půjdeme všichni, ať jí sestry zkontrolují skříňku i postel, ať přehází i matrace, jestli tam nemá nějakou láhev.“

Vrchní kývla na dvě sestry, které tvořily suitu primářské vizity. Vešly do pokoje a zavřely za sebou dveře. Zevnitř bylo slyšet vzrušené hlasy, pak všechno ztichlo a sestry vyšly z pokoje ven.

„Nemá tam nic. Je čistá,“ řekla jedna ze sester.

„Alespoň to,“ zamručil primář, vešel do pokoje a my ostatní za ním.

Paní Hlávková stála u postele a zamračeně se dívala před sebe. Bylo zřejmé, že se jí osobní prohlídka, kterou před chvílí sestry u ní vykonaly, dotkla.

„Paní Hlávková, vy víte, že mužské návštěvy pacientů jsou na ženských pokojích zakázány. Vezměte to laskavě na vědomí. Co vlastně chtěl u vás pan Skála?“

Paní Hlávková chvíli mlčela a pak se vzpurně podívala na primáře.

„Přinesl mi květy, aby mě udělal radost.“

Skutečně, na nočním stolku u postele v improvizované váze trůnila velká kytice lučních květů, které pan Skála natrhal na trávníku v areálu nemocnice.

Vizita skončila a všichni lékaři a vrchní sestra jsme se přesunuli do primářovy pracovny.

„Viděli jste tu kytici, kolegové?,“ obrátil se primář na nás přítomné, „to by ještě chybělo, aby se ti dva do sebe zamilovali. To by se jim pak společně pilo jedna radost. Jeden druhého by v tom podporovali. Paní Michálková,“ obrátil se na vrchní sestru, „zařídte laskavě, aby se ti dva v budoucnu nemohli takhle setkávat. A jak to bude jenom trochu možné ze zdravotních hledisek u paní Hlávkové, tak ji okamžitě propustíme. To by byla skutečně ideální kombinace těch dvou lidí, degradovaná alkoholička, ještě k tomu o patnáct let starší a mladý psychopátek a alkoholik. Vždyť ti dva by se zanedlouho jistě zabil a když náhodou ne, tak by se upili k smrti. Je to v jejich zájmu, abychom nějaký ten případný vztah mezi nimi rozbili, dokud je ještě čas.“

Příkaz se lehce vysloví, ale hůř realizuje. Sester bylo, jako vždy, málo, měly jiné, důležitější věci na práci, než sledovat dva alkoholiky, a tak jsem sám měl možnost pozorovat, že vztah mezi paní Hlávkovou a panem Skálou propukl naplno. Nejednou jsem je viděl, jak se drželi za ruce, jak sedí na lavičce u malého jezírka

před psychiatrickým pavilonem a líbají se, jak na sebe i při obědě zamilovaně hledí. Na jedné straně jsem jim takový přímo romantický vztah přál, na druhé straně jsem plně souhlasil s primářem, že takový vztah nemůže mít vůbec žádnou perspektivu. Jenom jim oběma přinese další problémy. Každý z nich by potřeboval partnera, který má vůči alkoholu odpor a bude toho druhého vést k abstinenci a ne opačně. Na druhé straně paní Hlávková nadále o sebe pečovala tak jako snad málokterá žena a pan Skála od té doby se ani jednou nepokusil utéct z oddělení a napít se v blízké hospodě.

I primář si záhy všimnul, že jeho příkaz, týkající se rozbití vztahu těch dvou lidí, není plněn. Několikrát se nad tím rozčilil, ale pak sám pochopil, že toho není možné dosáhnout. To by musela nejméně jedna sestra pořád sledovat tyto dva lidi, aby se nemohli setkat a nemohla by mít nic jiného na práci a to prostě nebylo reálné.

Zdravotní stav paní Hlávkové se, jistě vlivem zamilovanosti, velmi rychle stabilizoval a tak primář rozhodl o jejím okamžitém propuštění.

„Když nebudou mít možnost být denně pořád spolu, tak to jistě mezi nimi skončí a bude klid,“ zkonstatoval na závěr.

Zdálo se, že má pravdu. Pan Skála zůstával na oddělení dál, soudem určený čas pobytu na oddělení mu měl vypršet až za dva měsíce. K překvapení všech, jeho tendence najít si možnost dostat se k alkoholu jakoby opadly. Z problémového pacienta se stal celkem bezproblémovým, k radosti především ošetřovatelů, kteří pečovali o protialkoholní zachytnou stanici i „dvanáctku“.

Uběhly dva týdny od propuštění paní Hlávkové z oddělení. Opět jsem měl službu. Byl pátek odpoledne, všichni kolegové už odešli domů. Bylo léto, před námi byly dva celkem pohodové týdny, protože náš primář nastupoval na dovolenou a bylo zřejmé, že bez něj „myši“, to jako my všichni, budeme mít hody. Jeho zástupkyně doktorka Selecká měla podstatně více pochopení pro výrazně volnější chod celého oddělení.

Byly asi čtyři hodiny, když někdo zaklepal na dveře mé místnosti.

„Dále,“ křiknul jsem, aby mě neznámý slyšel.

Dveře se otevřely a dovnitř vešel pan Skála.

„Promiňte, pane doktore, že ruším, ale chci vás požádat o mimořádnou laskavost.“

„No, prosím, pane Skála, o co se jedná ...“

„Prosím vás, kdyby jste mě mohl dát propustku na několik hodin. Je to velmi naléhavé, snažně vás o to prosím.“

„Ale, pane Skála, vy přece víte, že vám nemohu dát žádnou propustku. Jste zde na soudní výměr a tím pádem žádné propustky pro vás neexistují.“

„Ale to je skutečně mimořádně důležité. Jde o jeden lidský život.“

„O koho se jedná? O jaký lidský život?“

Skála se chvíli ošival, pak to vyklopil. „O paní Hlávkovou, jistě si ji ještě pamatujete ...“

„Jistě, a co se jí stalo?“

„Zemřela jí matka a je úplně na dně. Matka byla jediná osoba, která s ní z celé jejich rodiny udržovala kontakt. Teď nemá už vůbec nikoho a je skutečně na dně. Když jí nepomůžu, tak v nejlepším případě opět začne pít, pokud si neudělá něco horšího. A to by byla skutečně škoda. Ani nevíte, s jak pevným přesvědčením šla domů z vašeho oddělení, že už nikdy nevezme ani kapku alkoholu do úst. Jestli jí nepomůžeme, tak to bude pro ni znamenat konec.“

Byl jsem hodně mladý a nezkušený lékař, proto mě jeho slova skutečně zasáhla na tom pravém místě. Jestli je to pravda, tak by možná stálo za to umožnit panu Skálovi, aby paní Hlávkové pomohl. Zvedl jsem telefon a zavolał si k sobě ošetřovatele ze záchytky.

Pan Adámek, který měl toho dne službu, se úplně zhroutil.

„Pane doktore, z toho může být strašný průser. Jednak víte, že pan Skála nemá umožněné propustky, jednak, když se náhodou napije, tak budete mít z toho problémy především vy sám. Já jenom plním vaše příkazy.“

Mé mladické nadšení se mu ale nepodařilo zlomit.

„Zkusme to, pane Adámku. Pan Skála nás jistě nezklame, vidíte, pane Skálo,“ obrátil jsem se na Skálu. Ten jenom souhlasně pokýval hlavou. Adámek se na něj pohrdlivě podíval.

„Pane doktore, když jste se tak rozhodl ... ale ať je nejpozději do půl desáté zpátky. Zkusíme to nezapsat do dekurzu, snad na to nikdo nepřijde. Po mně slouží pan Trojan, nechci, aby o tom něco věděl.“

Pan Adámek, nespokojený si povídajíc pro sebe, odešel.

„Tak běžte, pane Skálo,“ obrátil jsem se na Skálu, který ještě pořád přešlapoval na místě a zřejmě mě chtěl něco říct.

„Pane doktore, moc vám děkuji, ale chtěl bych vás poprosit ještě o jednu laskavost.“

„No, prosím.“

„Jestli byste mě nepůjčil peníze na taxík. Víte, paní Hlávková bydlí na opačném konci města a než bych se tam dostal městskou dopravou, mohlo by být už pozdě.“

Na chvíli jsem se zarazil. Pak jsem vytáhl peněženku, vybral z ní bankovku a podal ji Skálovi.

„Moc vám děkuji, patnáctého dostanu peníze, pak vám to určitě vrátím.“

Skála odešel. Byl jsem v té chvíli přesvědčen, že své peníze už nikdy neuvídím.

Hodiny uběhly rychle. Nebylo ještě ani půl desáté večer, když někdo zaklepal na dveře. Byl to Skála. Byl střízlivý, určitě si nevypil ani to pivo.

„Hlásím návrat, pane doktore. A chci se vám skutečně poděkovat. Přijel jsem na poslední chvíli. Jednou vás určitě bude těšit, že i vy jste svojí laskavostí pomohl zachránit jednu nešťastnou ženu.“

Skála odešel. Zazvonil telefon. Volal Adámek.

„Je to v pořádku. Dal jsem mu foukat, nic nepil.“

„Děkuji, pane Adámku.“

Doktorka Selecká si mě zavolala k sobě do pracovny hned v pondělí ráno.

„Ty snad nemáš vůbec rozum? Co tě to napadlo pustit toho Skálu na propustku? Vždyť víš, že je zde soudně a na žádné propustky nemá nárok. Co kdyby se nevrátil? Hned ráno mě navštívil ten odporný inženýr Pařák, že on chce taky propustku. Jak mu mám vysvětlit, že mu ji nedám?“

Chtěl jsem něco říct, ale doktorka Selecká mě nepustila ke slovu.

„Vidět, že jsi ještě úplně blbej mladej doktor. Když budeš mít tolik let praxe, co já, tak tě taková hloupost nikdy nenapadne. Buď rád, že je primář na dovolené. Ten by s tebou určitě zavedl kárné řízení, natolik jej znám.“

Vypadnul jsem z doktorčiny pracovny jako vítr. To mé hloupé, neprofesionální cítění! Má pravdu, už to víckrát neudělám.

Přesně patnáctého příštího měsíce přišel za mnou pan Skála.

„Pane doktore, vracím vám svůj dluh,“ podal mě bankovku.

„Jak se má paní Hlávková?“

„Je to s ní už v pořádku. Už jenom měsíc a konečně se opět setkáme. Ani nevíte, jak se moc těším.“

Já sám jsem se tomu moc nepotěšil, ale mlčel jsem.

Pan Skála byl příštího měsíce propuštěn a já jsem pomalu na oba alkoholiky zapomněl. Jednoho dne jsem viděl před vedlejším vchodem našeho paneláku, který jsem obýval se svojí rodinou a desítkami dalších rodin, stěhovací vůz. Nebylo to nic zvláštního, lidé se v domě měnili, co chvíli se někdo nastěhoval, ale pak jsem si všimnul ženy ve vysokém stupni těhotenství, která stála u stěhovacího auta a dávala příkazy chlapům, co vynášeli nábytek do domu. Ano, nemýlil jsem se, byla to paní Hlávková. Jakýsi muž vyšel z vchodu a bylo mě to jasné na první pohled. Pan Skála. Oba si mě všimli a s milým úsměvem mě pozdravili.

„Asi jste překvapen, pane doktore, že nás takhle vidíte. Takže budeme sousedy,“ oslovila mě paní Hlávková.

Nedalo se říct, že by mě tato skutečnost moc nadchla, ale nedal jsem na sobě nic znát.

„Já jsem už teď paní Skálová. I díky vám to tak dobře dopadlo. Jsme oba šťastni a jak vidíte, budeme mít i dítě. Všechno je mezi námi na nejlepší cestě.“

Asi měl primář pravdu, když to chtěl mezi nimi rozbít, pomyslel jsem si, teď budou pít vesele společně a chudák dítě... oba rodiče alkoholici, to si tedy užije.

„Vy tu ženskou znáte?“, oslovila mě sousedka, která šla kolem, když se paní Hlávková, neboli teď už Skálová, od mě vzdálila, „ta se jistě u vás léčila, hnusná alkoholička. Ten její chlap, jaké mládě si to chytla, taky vypadá jaksi podezřele. To tedy se máme na co těšit, mít takové sousedy.“

Nespokojeně odešla.

„Mladá“ paní Skálová porodila syna. Měl jsem možnost sledovat, jak se bude vyvíjet další osud rodiny Skálových. Viděl jsem, jak tatínek Skála chodí s dítětem na procházky, dokud paní Hlávková-Skálová doma uklízí a vaří. Pak oba společně tlačili kočárek s dítětem, držíc se za ruce. Bylo zřejmé, že jejich láska, k mému největšímu úžasu, kvete. Nechal jsem se pozvat k nim do bytu. Byl zařízen sice chudě, ale všechno zářilo čistotou.

Dokdy jim tahle idyla vydrží? Světýlko v mé mysli pořád signalizovalo, že to nemůže trvat věčně. Byl jsem přesvědčen, že jednoho dne uvidím oba nalité v lihu, že jejich dítě skončí někde v ústavu, ale pořád se nic nedělo. Když jsem jednou, jen tak mimochodem, sdělil tuto skutečnost na sezení u primáře, ten se na mě podíval zpod brýlí a suše zahlásil:

„Pane kolego, zázraky se nedějí. Nebude to dlouho trvat a budeme je mít zde oba. Na to vezmu jed.“

Potichu, aby to primář neviděl, jsem se zasmál. Představoval jsem si jej, jak pije ten jed a jak manželé Skálovi a já jej při tom pozorujeme.

Uběhlo sedm let a pořád se nic nedělo. Ti alkoholici ne a ne se rozpít. Že by primář, kterého jsem si vážil jako skutečnou kapacitu, neměl v tomhle případě pravdu? Že by se děly i zázraky?

Jednoho dne přišel domů syn ze školy.

„Táto, ty znáš Skálovy, co bydlí vedle?“

„Znám, a co má být?“

„Jejich Roman chodí se mnou do třídy. Dnes pro něj přišel jeho táta a říkal, že jsi prý nejhodnější doktor ve městě. Že jsi mu kdysi moc pomohl.“

„Hodný rovná se blbý,“ pomyslel jsem si.

„A jak se učí ten Roman?“

„Na samé jedničky. Táta se s ním denně učí a taky jej trénuje. Roman pěstuje závodně judo.“

Bylo to zvláštní, ale pocítil jsem radost. Radost z toho, že malý Roman Skála je tak dobrým žákem a k tomu ještě i sportovcem. Že můj primář neměl pravdu a zázraky se dějí.

V příštím roce jsme se i s celou rodinou stěhovali do hlavního města. Na rodinu Skálových jsem velmi rychle zapomněl. Jenom sporadicky jsme měli možnost navštívit naše přátele z mládí, kteří dál bydleli na sídlišti v okresním městě. Skálovy jsem při těchto návštěvách nikdy nepotkal.

Uběhlo dvacet let. Po hodně dlouhé době jsme se opět dostali do města, ve kterém se narodily obě naše děti. Právě jsme přicházeli k domu, kde bydleli naši přátelé, když jsem si všimnul muže asi tak ve věku kolem pětapadesáti let, který tlačil před sebou invalidní vozík. V něm seděla stará žena, na první pohled ochrnutá na pravou půlku těla, bezpochyby po mozkové mrtvici. Nepochyboval jsem ani na chvíli, že se jedná o matku se synem. Bylo hezké, jak o ni s láskou pečoval, když na chvíli zastavil vozík, aby upravil staré ženě deku, která jí sklouzla ze stehů.

Přišli jsme blíže a ke svému překvapení jsem v muži a ženě na vozíku poznal manžele Skálovy. Pan Skála se podíval na mě a bylo jasné, že mě taky i po dvaceti letech poznal. Pozdravili jsme se. Paní Skálová se na mě usmála. Mluvit nemohla, ale bylo zřejmé, že i ona mě poznala. Podala mě levou, nepostíženou ruku.

„Vidím, že máte bohužel problémy...“, podíval jsem se na pana Skálu.

„Ano, ale naučili jsme se už takhle žít. Víte, pane doktore, když se dva lidé mají rádi, tak jde všechno.“

Rychle jsem nabyl pocit, že mrtvice jakoby paradoxně umožnila panu Skálovi, aby o svoji milovanou ženu mohl pečovat s ještě větší láskou, než tomu bylo kdysi.

Nedalo mě, abych se ho opatrně nezeptal.

„A co vaše někdejší problémy, pane Skálo?“

Skála se vesele zasmál.

„Všem alkoholikům bych doporučoval, aby si našli partnera taky alkoholika. Právě tím, že jsme ty problémy s alkoholem sami prožili, byli jsme schopni plně pochopit toho druhého a vzájemně se po celý život podporovat.“

Absolutně jsem s tím v tomhle bodě nesouhlasil. Statistiky přece nelžou. Tohle je ta nejhorší kombinace, jaká může ve vztahu dvou lidí být.

Ale zázraky se skutečně dějí. Tihle dva, to byl zázrak. Ano, láska zvítězila nad drogou. Snad nikdy jsem za své dlouholeté psychiatrické praxe nezažil něco podobného. Lze říct, že drogy v jakémkoli provedení pokaždé zvítězily. Kolik především mladých a naivních žen věřilo, že jejich vyvolený kvůli nim a jejich lásce přestane pít, užívat heroin nebo hrát na automatech. Nikdy se nic podobného nestalo. A teď najednou tak nerovný pár a jejich vzájemná láska zvítězila. A ne jenom u jednoho, ale u obou najednou. Neuvěřitelné! Skutečný zázrak.

Díval jsem se za nimi, jak pomalu odcházeli. Stará, těžce nemocná žena a ještě pořád velmi dobře vypadající a pro většinu žen velmi přitažlivý muž. Přímá nepochopitelná skutečnost.

Co kdybych pana Skálu před mnoha lety nepustil za tehdejší paní Hlávkovou? Zpětně jsem si uvědomil, že jsem v té chvíli jednal skutečně neprofesionálně. Dne, po třiceti letech praxe v oboru, bych to nikdy neudělal. Nevěřil bych panu Skálovi ani slůvko a paní Hlávková by se toho večera rozpila. Nebo by si možná i sáhla na život. A pan Skála by pil taky. A v alkoholickém opojení by jednal agresivně a většinu života by strávil ve vězení. Ten vývoj pro oba byl úplně jasný a předvídatelný.

Ale život je o něčem jiném. Je vlastně dobré, že i dnes existují mladí a naivní lékaři, kteří svým pacientům věří víc, než jim umožňuje to, co se naučili ve škole a získali svojí krátkou praxí. Především oni, nepoznamenaní tolika nešťastnými lidskými osudy, mají v sobě ještě tolik citu, aby byli schopni jednat někdy i neprofesionálně, pokud je to ve skutečném zájmu těch, kteří je potřebují a kteří se k nim právě v takových případech obrací s tou největší důvěrou.

Z JINÉ KAPSY

Prozaičku a básničku **MARTU URBANOVOU** z Chotěboře známe z více než deseti knížek prózy a poezie. Pro připomínku uvedme ty z posledních let: **Pověsti Železných hor** (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2007), **Medonosky** s podtitulem Povídky z Vysočiny (BALT-EAST, 2008) a **Měsíční hory** (BALT-EAST, 2008). Všechny mají nesporné literární kvality.

V letošním roce autorka přichází s knížkou pro děti **Jak připlavali kapříci do Chotěboře**. Ilustrace nakreslila Alena Kubková a jako čtvrtý svazek Chotěbořské edice ji vydalo město Chotěboř. Je třeba podotknout, že pomoc města své spisovatelce je, pokud ne ojedinělý, tak určitě nevšední. Kéž by to bylo i jinde...

Poslední dům v Chotěboři byl sirotek. Stál na okraji města, kolem něj vedla pěšina k lesu. Usadil se daleko od silnice a od sousedů. Vypadal, jako by se zatoulal. Zdálo se, že stojí na kuří nožce a že se může otáčet, jak se mu zlíbí. Někdy k trati, jindy k rybníčku nebo rozlehlým loukám. Ten malý rybníček se mu zrcadlil přímo pod okny, pod rozložitými vrbami.

Tímhle milým povídáním vstupuje Marta Urbanová do svého příběhu a tenhle domeček, malíř Kubásek, jenž se do něho po letech vrátil, skřítek Peciválek, co se do toho času prospal na peci, a vodník Vrbátko z malířova obrazu, jemuž skřítek vdechl život, jsou hlavními aktéry celého vyprávění.

Autorka s citem líčí malířovo malování a s porozuměním nahlíží do říše, jež ho obklopuje, nabízí příběhy lahodící dětské duši, zabydluje v nich myšky, pavoučka, žabku, kapří slečnu Alínku a samozřejmě i vílu, obě se dostaly do rybníčku

s velkou vodou. Jde o pohádku, ve které nenacházíme žádné násilí, protože i toho kapříka, kterého si Kubásek koupil, aby byl pokrmem na Štědrovečerním stole, nakonec pouští dírou vysekanou v ledě do vody.

Knižka Marty Urbanové je napsána čistým jazykem a předpokládám, že bude s nadšením přijata dětskými čtenáři, které má oslovit.

Milan Dušek

7. října Marta Urbanová v Městské knihovně v Chotěboři besedovala o své knížce „Jak připlavali kapříci do Chotěboře s dětmi ZŠ ve Smetanově ulici.“

Z NOVÝCH KNIH

Básnířka a překladatelka **Draga Zlatníková** nedávno vzbudila pozornost překladem sbírky francouzské básnířky Barbary Y. Flamandové *Život ve všech podobách*. V roce 2009 vydalo nakladatelství ONYX v bilingvní podobě knihu téže autorky, nazvanou **Trpělivost lovce úsvitu**. Flamandová znovu potvrzuje schopnost citlivého a ostře vyhraněného básnického vidění. Univerzální platnost poezie potvrzuje i pregnantním veršem „*svoboda bez chleba není svoboda,*“ stříženým jako na míru současnému světu. Kniha je však pozoruhodná i poněkud komplikovaným a nezvyklým způsobem uvedení a převedení z francouzského textu do české podoby. Jako překladatelka je uvedena Jana Černá, přebásníci

Karel Sýs a Draga Zlatníková. Pozoruhodný je překlad stěžejní básně Modrá hora v provedení obou překladatelů, sloužící jako názorný příklad, jak obtížné je přiblížit čtenáři poezii, psanou jiným jazykem. Ale to je stará vesta a Draze Zlatníkové budiž poděkováno za její překladatelskou aktivitu. Pouze na okraj a namátkou: Kolik překladatelů se zakouslo do Préverta (k němuž má Flamandová nejbliže) a Eluarda, nebo pro anglisty prubířského Poeova Havrana! Při srovnání nabýváme pocit, že každý překládal jinou báseň. Nejbližší je nám obvykle verze, kterou jsme četli jako první, oslovila nás, utkvěla v paměti. Ale možná i v tom spočívá kouzlo básnického slova.

Hostem Kruhu již byl jesenický básník **Miroslav Kubíček**, rodák z Vysočiny. V roce 1963 vzbudila zaslouženou pozornost jeho prvotina Dny sluncí. Nakladatelství OFTIS vydalo letos obsahem i vzhledem půvabnou sbírku s příznačným názvem **Sladké hořkosti / Hořké sladkosti**, doprovázenou konsonančními ilustracemi Václava Smejkal. Je to poezie zralá, uvážlivá a moudrá, šetřící slovy jako vzácným kořením, nacházející senzitivní, originální obrazy (*říjnové stromy vírnaté, snící stíny v sítích stíní*), jakož i sugestivní zamyšlení (*stále něco ubývá a přibývá / kdo a co vydrží děle*). Jako stříbřité podzimní vlání se sbírkou táhne neokázalý zřetelný ústřední motiv, kulminující v básni Úděl. Celou svou bytostí se pak Kubíček hlásí k vlastním kořenům v básni Kamenitý kraj. Píše-li „*sem patřím / jako kameny*“, zřetelně potvrzuje, že současná česká poezie má dalšího básníka, jehož dílo náleží k jejím současným stavebním kamenům. Svěbytná je závěrečná pasáž sbírky, nazvaná Mlčení. Neradno prozrazovat víc a připravit čtenáře o překvapení. Nejedná se o autorskou schválnost, nýbrž o působivý závěr, nutící k zamyšlení.

Proseč Terézy Novákové je soutěž s hlubokými kořeny, blíží se k padesátce. OFTIS vydal sborník 17. a 18. ročníku. Vedle nových talentů nacházíme i známější jména: Jindra Lírová (autorka líbezné bilingvní sbírky Děšť paměti, 2006), naši členové Zdeněk Jirásek a Jan Kratochvíl, Zdenka Líbalová (namátkou Verše na ošatce, 2001), Ivana Měkotová či Petr Kubíček, tentokrát pod vlastním jménem, nikoli pod pseudonymem Malý. Z prozaiků vzpomeňme Vítězslava Hospese (je zastoupen již v almanachu Literárního Varnsdorfu 1998!) či Zory Šimůnkové. Za pozornost stojí originální komentáře Josefa Krečmera k jednotlivým autorům, přesahující ryze literární prostor.

A ještě dvakrát ústecký OFTIS: **RAMPUŠÁK VYPRAVUJE** krále pověstí z Orlických hor **Josefa Lukáška** a druhé vydání knihy **Jiřího Frýzka ZE STARÝCH KRONIK**. Obě knihy jsou spjaty s Orlickými horami. Lukášek připravil za oparem pověstmi opředeným názvem nesmírně cennou a poutavou publikaci o Horské službě v Orlických horách, o její historii i současnosti, náročnosti a společenském významu. Kdepak zprofanovaný anekdotický bernardýn se soudkem rumu na krku, zachraňující zmrzlé lyžaře! Tvrdá dřina! A nejen při

zimních zásazích. Kde se sejde parta chlapů spojených společným zájmem, tam nebývá o nějakou tu legraci nouze a z některých fotografií to je zřejmé. Za úsměvy však nelze nevidět obětavost, ochotu pomáhat, která je dneska náramně vzácnou léčivou bylinou. Druhá vydání knih současných českých autorů jsou spíše výjimkou. Frýzkova kniha si ho však zaslouhuje. Začíst se do starých kronik je poučné a možná bychom to měli dělat častěji, naučili bychom se vážit si řady všedních věcí, možná bychom přestali pošetile lomit rukama nad trochou rozlitého mléka. Poznamenejme, že nejde pouze o suchopárné záznamy (jak tomu u kronikářských záznamů někdy bývá), dojde i na čtenářovy úsměvy. Nesporný půvab mají kresby starých mlýnů, toho již neexistujícího a téměř zapomenutého koloritu každého kraje.

Nakladatelství FRAGMENT vydalo **CITÁTY A PARADOXY** (2009), ilustrované Pavlem Kantorkem. Mezi množstvím jmen nescházejí **Patricie Holečková** a **Jiří Faltus**. My „od pera“ bychom mohli vzít za vlastní (abychom se nevymlouvali na nedostatek času a inspirace, indispozici atd.) slova Emila Zátopka: Když nemůžeš, tak přidej! Leč pozor, někteří z nás jsme již překročili mnohé brázdy, neradno nám skákat přes kaluže, takže přidávám skromnou radu: Všeteho s mírou!

A konečně královna pověstí z Vysočiny, **Marta Urbanová**, tentokrát básnířka. Vinou (nebo zásluhou?) vydavatelských komplikací došlo k útlejší konfiguraci básní, ze širě koncipovaného rukopisu se zrodila sbírka **PRAŽSKÉ MOTIVY** (Alfa-Omega, 2009). Dostalo se mi cti napsat doslov k původní verzi a tak budu opisovat sám od sebe: Urbanová zajisté neobjevila pramen matky řek, ale odhalené pramínky vydávají průzračnou vodu.

Až s časovým odstupem jsem v dobrušském knihkupectví objevil sbírku **Olgy Szymanské ZNAMENÍ TORZA** (2006), vydanou v nákladu na dnešní dobu vskutku nezvyklém. Básnířku známe ze sborníků nakladatelství Kruh. V oblouku let dosáhly její verše odlišné dimenze. Sbírkou *Muž s křídlem* (2004) ovšem neznám. Znamení torza tvoří úspěšné, vycizelované emotivní básně, halené temným šerosvitem. Je to poezie, která nekoresponduje se současnými trendy, osobitá, hledající, ale netápající. Je otázkou, zda hledá vždy na správném místě a má šanci právě tam nejen hledat, ale i najít, ale tady patrně platí: Co čtenář, to jiný názor. Básně Hamletovi nebo Žárlivost jsou však drobnými perlami.

Žárlivost

*Křísneš-li výčítkou
do mého kamene*

*zapálíš
vlastní hranici*

František Uher

ČTENÁŘŮV PROŽITEK

S ozvláštňenou touhou a zvědavostí otvírám už v historickém sálu radnice náš bulletin KRUH č. 17 hned poté, co jsem ho dostala do ruky. Sedím vedle pana Chvojky. On jej otevírá současně. Dívá se na svůj obrázek a prožívá ho. Jde prázdnou krajinou od Nasavrku, od hřbitova, jak mi potichu říká a já a elektrické dráty jdeme tím obrazem s ním – bůhvíkam.

Je říjen jako v povídce Jaroslava Jonáše a jírovce rozkvetly. Divíme se a současně o tom čteme. Dnešní příroda má své rozmary jako lidi a nedá nám to, abychom se nad tím nezamysleli.

Jako nad básní Petra Musílka Mezek.

Dobře, jedním dechem se čte povídka Vyhazov od Ungrádové. Není přece hmyz pod kamenem, jak sama říká a to i svou povídkou dokazuje.

Velkej šífák – chytřej kluk. Když se ho zeptali, jestli Kryštofovi Kolumbovi dali taky na pivo, strýc mu odpověděl: „Ne, ty chytřej! Duševní rovnováha každého dobrodruha je ve vlastní režii.“ Já čtu Marcellu ráda. Už od dob, kdy jsem si koupila její Stříbrnou planetu. Sice byla trošku nastříhaná, ale věty, většina perel.

A nakonec Kávoví hřebci. Hned nadpis má říz. A že nás Křivánková zavede koncem léta do Katalánska roku 1760, to mi vyrazilo dech. Čtu a říkám si, to je dar od boha, nic než dar od boha, když s ní vstupujeme do břechtanem porostlé zahrady, do řeky života starého nemohoucího umělce, když jsme svědky jeho zpovědi, emocí, požáru, jeho pudového rozhodnutí mezi matkou a koněm, jeho síly se vzchopit a jako vyměněný vystřelit z břechtanových duchen své zputlé zahrady a jít až za hranice vlastního nitra a schopností. Je to štěstí cítit se takhle do příběhu, takhle umět psát.

Není to hodnocení, jen mé prožitky.

Marta Urbanová

POZNÁMKA K RECENZI

Nebývá zvykem, aby autor reagoval na recenzi své knihy; ani já samozřejmě nechci komentovat recenzi své Ledovcové turistiky od Františka Uhra, jež vyšla v Kruhu č. 17. Sice mě docela zaujalo, že jde o první negativní recenzi, již jsem v Kruhu za poslední tři roky zaznamenala, ale to lze jistě respektovat – názor je názor.

Přeroste-li však názor v invektivu, jež navíc není adresována autorovi (tedy mně), je určité vyjádření na místě. František Uher napsal: „... pár literárních suchopárů možná autorce poklepe na rameno (nebo tak již učinili)...“

Koho tedy takto urážlivě, přezíravě označil? Namátkou: Ledovcovou turistiku velice ocenili Jiří Kratochvil, náš nejpřekládanější žijící prozaik (laureát

nejprestižnějšího domácího literárního ocenění, Ceny Jaroslava Seiferta, dále např. Ceny Egona Hostovského, Ceny Karla Čapka, ze zahraničních Ceny Toma Stopparda a mnoho jiných); prof. PhDr. Sylvie Richterová, světově proslulá česká básnířka, prozaička a literární kritička žijící v Itálii; profesor slavistiky na newyorské univerzitě Milan Fryščák; doc. PhDr. Alena Blažejovská – literární redaktorka brněnského rozhlasu; prozaička a dramatička Daniela Fischerová; kritikou i literárními cenami oceňovaný prozaik Jan Balabán; básník Jiří Hauber; překladatel – nositel Ceny Josefa Jungmanna Dr. Vratislav Slezák; literární historik doc. PhDr. Lubomír Machala, CSc.; kritik PhDr. Vladimír Novotný, CSc.; světově uznávaný lingvista prof. PhDr. Miroslav Komárek, DrSc.; příznivě se o mé knížce vyjádřila též PhDr. Lydie Romanská – host Kruhu č. 17, jakož i mnoho dalších „suchopárů“. František Uher by k nim nepochybně přidružil i některé členy VČSOS, kteří též knížku přijali velice dobře – a to i na veřejnosti. Stejně tak patrně do kategorie „suchopárů“ patří (opět namátkou): soustružnice, kadeřnice, dvě uklízečky, nástrojař, lesní dělník, řidič, nemluvě o účetních, prodavačkách, úřednících, učitelkách, podnikatelích – ti všichni (a mnoho dalších) Ledovcovou turistiku přečetli s potěšením a – čtou ji opakovaně ...

Těch všech sec týká a dotýká hanlivé označení Františka Uhra, jež nepřísluší právem ani jednomu z nich. To mohu tvrdit – na rozdíl od autora recenze totiž nikoho plošně neurážím, naopak obhajuji konkrétní lidi (ve druhé části své poznámky je z pochopitelných důvodů uvádím pouze profesním zařazením – tito lidé nejsou veřejně známi a bylo by nevhodné je zde jmenovat).

Bývá zvykem za recenzi děkovat. I já děkuji Františku Uhrovi, že mi umožnil napsat tuto poznámku.

Blanka Kostřicová

Požádali jsme o vyjádření Františka Uhra a jeho reakci zveřejňujeme:

Bez komentáře. Pouze krátká úvaha: Nedůtklivě se dovolávat „kapacit“, soustružnic, kadeřnic, uklízeček, nástrojařů a lesních dělníků působí poněkud zpozdile. Přibližně o šedesát let.

František Uher

Poznámka redakce: Paní Blanka Kostřicová konstatuje, že v jejím případě šlo o první negativní kritiku v bulletinu. Je fundovanou literární kritičkou a dosud nám nepřispěla ničím, co by se vyjádřilo ke knížkám vydávaným autory VČSOS, aby i v tomto ohledu došlo k posunu.

SPÍŠE

Mnoho titulů
za jménem či před ním
mi často nic neříká
Zajímá mne spíše
co ve svých kritikách
každá z těch osobností píše
Do kterých vřelých slov
rozpustila děj téhle knížky
s názvem tak turisticky ledním
(jif)

BUĎME OPTIMISTY!

... děti jsou vnímavé, zvědavé a hravé ... mějme je rádi ...

Často slyším nářky na to, jaké jsou dnešní děti a jaká je dnešní mládež. Zlobí se rodiče, stýskají si prarodiče, křičí pedagogové. Ano, jsou v mnoha směrech jiné a jiní, než jsme byli my. Jsou horší? Proč si ze svého dětství a mládí pamatují, jak se moji rodiče, prarodiče a pedagogové zlobili, stýskali si a křičeli?

Kdykoli sama podlehnu, všude okolo rozprostřenému pesimistickému pohledu na mladou generaci, zakysnu. Kdykoliv sama ztratím nadhled a poleví moje snaha dětem porozumět nebo přestanu ve svých dětech vidět to, co je na nich obdivuhodné, jsem naštvaná a nešťastná. Co si o mně myslí moje děti, mladí lidé, kteří žijí v mé blízkosti, když jsem zakyslá, naštvaná a nešťastná? Mám šanci je oslovit, pro něco zaujmout?

Vzpomínám si na učitele, jejichž předměty mne bavily. Vedle toho, že znali svoje pedagogické řemeslo, uměli mít svoje žáky rádi, snažili se jim porozumět.

Lenka Kadlecová

Zpráva o průběhu letní periody projektu „AUTORSKÁ ČTENÍ 2009“

V roce 2009, zaměřilo VčSOS svou činnost cíleně na děti a mládež. Obdrželo finanční prostředky určené na podporu akcí a autorů, kteří budou úspěšně realizovat autorská čtení a tím pomohou pedagogům vyučujícím literaturu a český jazyk připravit pro děti příležitosti, kdy se mohou potkat ne jen s knížkou, ale i s autorem, posílit tak jejich emocionální prožívání při setkání se s literární

tvorbou. Podobné akce organizují ve své režii knihovny. VČSOS prostřednictvím svých členů tyto aktivity knihoven doplňuje a rozšiřuje!

Tato zpráva shrnuje hodnocení první, letní periody projektu. Letní perioda byla původně plánovaná na období květen až červen 2009 a byla rozšířena na období květen až srpen 2009. Tři autoři uskutečnili dohromady osm akcí. Šťastná shoda okolností tomu chtěla, že na těchto osmi akcích autoři oslovili děti od předškolního věku až do plnoletosti. Z předložené dokumentace nelze udělat jiný závěr, než že všechny akce byly úspěšné a autoři odvedli pochvaly hodnou a dobrou práci. Potěšeni byli prokazatelně všichni účastníci – posluchači i autoři.

V plánu podzimní periody je šest akcí pěti autorů.

Zkušenosti získané v letošním roce budou využity a rozvíjeny v práci Střediska i v roce 2010. Plánovaný projekt bude rozvíjet aktivní formy práce s dětmi a mládeží formou řízeného čtení.

Lenka Kadlecová
tajemnice VČSOS

Josef Plachetka (středoškoláci ve věku 16 až 18 let) Každým ránem znovu panna – autorské čtení:

... „nikdo z mladých účastníků neměl v uších MP3, ani si nehrál s mobilem, ani nehlučel, ani se nezabýval něčím jiným, jak je ve třídě obvyklé... úporně se ze mne snažili dostat – téměř křížovým výsledkem – jestli ty ženy existují, v každé třídě jsem četl jinou povídku, jestli se s nimi ještě vídám, jestli je můžou potkat, atd... češtinářka dokonce slíbila, že něco z tvorby východočeských autorů, členů VČSOS zařadí do povinné četby v rámci nové maturity. Možná tohle je ta veselá historka z natáčení o tom, jak cesta do pekel je vroubena dobrými skutky. Spoléhám na zapomnětlivost češtinářek!“

Dušan Sedláček (školní mládež ve věku 8 až 16 let) Modrý meč:

... „podle mé knihy Modrý meč měly děti táborovou hru, každý večer si knihu četly samy, aby věděly, o co ten další den půjde. Hru vymysleli fanoušci mé knihy z Litoměřic a hráli ji skauti právě z Litoměřic a také z Mohelnice“ ...

Marcela Marboe (předškoláci) Zrzoun, hrdina dvou světů – experimentální řízené čtení:

... „především jsem byla okouzlena dětmi, které byly asi z jedné třetiny romského původu. To nadšení! Ta dychtivost, ta tvůrčí ochota! Děti na téma „Zrzoun, kočička a náš vztah k přírodě,“ kreslily, vymýšlely básničky, zpívaly písničky, ano, dokonce jsme i podle kočiček cvičili a dělali „ghousty“. Jsem si jistá, že z těchto dětí, které si směly každý svou vlastní čtenou knihu ponechat, čtenáři vyrostou! ... Když jsem skončila poslední setkání a se všemi se loučila, požádala mě

jedna romská holčička, jestli by se mohla pomazlit. Souhlasila jsem. Jenže v tom okamžiku chtěly též ostatní děti, takže během chvilky mi visela na krku doslova celá mateřská školka. Děti mě objímaly, hladily, pusinkovaly ...

Více fotografií, které vypovídají o atmosféře na jednotlivých akcích, naleznete na www.spisovatelevc.cz

Literární a výtvarná soutěž „STŘÍPKY 2009“

Výsledková listina – literáti:

I. kategorie 3. – 5. roč. ZŠ:

1. místo – ANNA PASOVSKÁ (ZŠ Spořilov Pardubice) – „O smutné hvězdičce“
2. místo – VERONIKA TOPOLSKÁ (ZŠ Spořilov Pardubice) – „Bětuška“
3. místo – neuděleno

II. kategorie 6. – 7. roč. ZŠ + odpovídající roč. víceletých G:

1. místo – ANETA ZEŽULOVÁ (G A.K.Vitáka Jevíčko) – „Dům manželů Weir-dových“
2. místo – neuděleno
3. místo – TEREZA ŠVECOVÁ (G A.K.Vitáka Jevíčko) – „Sunny street 16“
3. místo – JANA KOMOŇOVÁ (G A.K. Vitáka Jevíčko) – „Domy vyprávějí“

III. kategorie 8. – 9. roč. ZŠ + odpovídající roč. víceletých G:

1. místo – MICHAL LORENC (ZŠ Polabiny II. Pardubice) – „Domy si vyprávějí“
2. místo – MARIE ČERNÁ (G Opatov) – „Ideály“
3. místo – RADEK HORÁK (G Zábřeh) – „Čert aby to vzal“, „Psíma očima“, „Kočka“

IV. kategorie 1. – 2. roč. SŠ + odpovídající roč. víceletých G:

1. místo – MICHAELA ULRICHOVÁ (G Polička) – „Vzpomínka na dobu současnou“
1. místo – TEREZA BRUKNEROVÁ (G J.Ressler Chrudim) – „Domy vyprávějí“
2. místo – HANA PILNÁ (G Dašická Pardubice) – „Střípky, aneb skutečnost je zlá a bolí“

3. místo – KRISTÝNA MOUČKOVÁ (G Mozartova Pardubice) – „Dům vypráví“

V. kategorie 3. – 4. roč. SŠ + odpovídající roč. víceletých G:

1. místo – HANA KŘIVÁNKOVÁ (Angl.G Pardubice) – „O Emilovi“

2. místo – TEREZA ALIGEROVÁ (G Svitavy) – „Tady to mám ráda“

3. místo – neuděleno

Zvláštní ocenění:

HANA KŘIVÁNKOVÁ – za poezii

Výsledková listina – výtvarníci:

I. kategorie:

1. místo – ANNA URBÁNKOVÁ (ZŠ Závodu míru Pardubice)

2. místo – ANNA PASOVSKÁ (ZŠ Spořilov Pardubice)

3. místo – CYRIL NETUŠIL (ZŠ Spořilov Pardubice)

II. kategorie:

1. místo – HELENA VLASÁKOVÁ (ZŠ Závodu míru Pardubice)

2. místo – VÍTEK MACHÁČEK (ZŠ Sezemice)

3. místo – FILIP ROLC (ZŠ Sezemice)

III. kategorie:

1. místo – PAVLA BLAHOVÁ (ZŠ Sezemice)

2. místo – LUKÁŠ NĚMEC (ZŠ Sezemice)

3. místo – DOMINIK ŠIMÁK (ZŠ Sezemice)

Do literární části soutěže bylo celkem zasláno 41 příspěvků ze 17 škol nejen Pardubického kraje. Ve výtvarné části jsme obdrželi přes 60 prací z 5 škol. Literární soutěž hodnotili: Jiří Hrabinec, František Uher, Jiří Faltus, Milan Dušek a Hana Cihlová. Výtvarnou soutěž: Tereza Sigmundová, Pavlína Vrbacká, Hana Přinesdomů. Vyhlášení moderovala Hana Cihlová.

Tři sborníky východočeských autorů – a co dál?

Jménem Východočeského střediska Obce spisovatelů jsme letos vydali již třetí pokračování seriálu tematicky zaměřených sborníků z tvůrčích dílen jeho členů. Vedle pravidelně vydávaného bulletinu Kruh předkládáme tak širší čtenářské, spisovatelské i odborné veřejnosti další zajímavou příležitost seznámit se s širším

spektrům těch, kdo se v našem regionu věnují literární tvorbě. Umožňujeme tak všem zájemcům získat relativně ucelený přehled o tvůrčím směřování zúčastněných autorů, o jejich tématickém zaměření, invenci i literární dovednosti, a dáváme tak každému možnost najít si svého autora či autory, kteří k němu promlouvají více než jiní, či jen prostě být informován, co se v literárním světě východočeského regionu děje.

Po sborníku povídek 12 – Dvanáct východočeských prozaiků (2007) a sborníku poezie 16 – Šestnáct východočeských básníků vyšel v roce 2009 sborník 17 – Sedmnáct východočeských autorů literatury pro děti. Obsahuje básničky, říkadla, hádanky, pohádky i povídky v krátkých samostatných souborech i v podobě ukázek z chystaných či již publikovaných knížek.

Opět se v něm setkáváme s námětovou i formální pestrostí i s různou mírou invence, fantazie, řemeslné spisovatelské zručnosti a formální vytríbenosti jednotlivých autorů. Základním kritériem účasti ve sborníku nebyla kvalita textů (tu jsme zatím stejně jako v předchozích sbornících ponechali na soudnosti a sebekritičnosti autorů), ale snaha umožnit publikování všem, kdo o to projeví zájem a dali své příspěvky včas k dispozici. Domníváme se totiž, že taková vzájemná konfrontace žánrů, stylů, forem a autorských přístupů může být přínosem jak pro samotné autory (pokud se na práce podívají kriticky i sebekriticky), tak i pro ty, kdo budou sborník číst nikoli z pozice tvůrčí, ale v roli čtenářů.

Samozřejmě nejlepším kritériem kvality textů z čtenářského pohledu bude, když se budou líbit těm, pro které jsou určeny. Proto bude dobré testovat je tím, že je budeme nahlas číst dětem, sledovat jejich reakce, učit je vnímat vtipný nápad, vnitřní i vnější rytmus, dobrou metaforu, poutavý příběh. A třeba zjistíme, že děti samy odhalí místa, kdy autor něco nedomyslel, kdy ztratil rytmus říkanky, kdy nedokončil motiv, který v příběhu rozehrál, kdy podcenil soudnost dětí, kdy byl tak nelogický, že to ani pohádka nemůže unést atd. Asi bychom k literatuře pro děti neměli přistupovat s představou, že děti unesou všechno, že jakákoliv fantastická myšlenka, která se autorovi urodí v hlavě, se má do textu zařadit, ať již má ve stavbě děje své oprávnění či ne.

I když taková místa v textech sborníku najdeme, přesto se domníváme, že většina příspěvků je kvalitní a půvabná a může přinést dětem i dospělým čtenářům hodně radosti. Jistě potěší i roztomilé ilustrace dětí mateřských a základních škol, kterým pohádková fantazie opravdu nečiní potíže.

A co dál?

V roce 2010 bychom chtěli ve vydávání ukázek z tvorby našich autorů pokračovat čtvrtým sborníkem prací věnovaných povídkám s tajemstvím v širokém smyslu slova – tedy povídkám detektivním, hororovým, sci-fi, mysteriózním, či prostě tajemným. Stejně jako u předchozích sborníků bude editorem sborníku autor této informace.

Dovolují si tedy z tohoto titulu požádat všechny členy střediska, kteří budou mít o účast ve sborníku zájem, aby své příspěvky posílali v elektronické podobě v příloze k mailu, či na disketě či CD nejpozději do 30. dubna 2010 na níže uvedené adresy.

Dále prosím, dodržte v zájmu snadnějšího zpracování tyto pokyny:

1) Příspěvek by měl obsahovat:

- a) aktuální fotografii (portrét) autora ve formátu jpg,
- b) cca 10 – 15 řádků informací o autorovi a jeho tvůrčím zaměření,
- c) vlastní text povídek by pokud možno neměl přesáhnout 15–20 normostran.

Texty pošlete ve formátu txt nebo rtf., písmem Times New Roman, vel. 12.

- 2) Doporučuji autorům, kteří nejsou obeznámeni s normami pro úpravu písemností, aby se podívali do některé knížky vydané renomovaným nakladatelstvím, jak a kde se píše mezery u uvozovek v přímé řeči a vůbec kolem interpunkce. Další častý nešvar je používání lomítka místo závorek. Odsazení odstavce od kraje se nastavuje přímo v textovém editoru a ne několika úhozy mezerníku, nebo dokonce použitím tabulátoru. Poučná „stručná učebnice spisovatelství“ je ke stažení na adrese: www.oftis.cz/soubory/ucebnice.pdf.

Děkuji za respektování alespoň těchto základních požadavků.

Kontakty: jiri.hrabinec@pedf.cuni.cz

Dr. Jiří Hrabinec, 53313 Rečany n/L., čp.3

ZAZNAMENÁVÁME – KOMENTUJEME

OPRAVA: Omlouváme se Janu Dvořákovi za chybu v adrese v Kdo je kdo. Správná je: Střední 1718, 500 08 HK!

***Výsledky 19. ročníku literární soutěže Proseč Terézy Novákové:**

Proza: 1.cena neudělena.

2. místo: V síti babího léta – Jaromíra Slezáková, Otrokovice

3. místo: Korálky z jeřabin – Zdena Vojtěchová, Pardubice

Čestné uznání: Proměny – Jaroslava Koubová, Litomyšl

Poezie: 1.cena neudělena

2. místo: Radost – Marie Kostecká, Žďár nad Sázavou

3. místo: Za čím? – Monika Ehrenbergerová, Litomyšl

Čestné uznání: Sbírká básní – Barbora Kamenická, Moravany

*** Osvětová beseda Proseč, Obec Proseč a Obecní knihovna Proseč vyhláší**

jubilejní 20. ročník Literární soutěže **PROSEČ TERÉZY NOVÁKOVÉ 2011.**

Soutěže se může zúčastnit občan České republiky starší patnácti let, který není členem Obce spisovatelů nebo Syndikátu novinářů. Všechny práce musí být původní a dosud v soutěžích neobeslané. V kategorii próza nesmí mít příspěvek více než dvanáct, minimálně šest stran formátu A4. V záhlaví uveďte název a označení žánru. V kategorii poezie zašlete nejméně osm básní. Soutěž je anonymní. K pracím ve čtyřech vyhotoveních přiložte zvláštní papír s názvem práce, svým jménem, adresou, datem narození a kontaktem na vás. Na zvláštní list papíru je nutné napsat souhlas s případným uveřejněním soutěžní práce. Originál zůstane uložen v archivu Obecní knihovny Proseč. Kopie se nevracejí. V každé kategorii tři nejúspěšnější autoři budou odměněni cenami. Porota má právo některou z cen neudělit, případně udělit čestné uznání. Slavnostní vyhlášení výsledků se uskuteční v září v roce 2011 v Proseči.

Soutěžní práce je třeba odeslat ve čtyřech vyhotoveních, nejdéle do 28. února 2011 na adresu: **Obecní knihovna, 539 44 PROSEČ**. V levém rohu obálky napište heslo: Literární soutěž. Soutěžní práce lze také poslat elektronicky na e-mail: **knihovna.prosec@unet.cz**

* **Slavnostní zahájení V. Východočeského uměleckého maratónu** se konalo 1. října 2009 v Historickém sále radnice v Pardubicích. Moderovala Hana Cihlová. Hosty byli Jan Cimický a Petr Prouza za Akademii literatury české a primátor města Pardubice Jaroslav Deml.

* **Další zaznamenané knihy letošního roku:**

Marta Urbanová – **PRAŽSKÉ MOTIVY**, sbírka básní v nakladatelství ALFA-OMEGA Dobruška s ilustracemi Ivany Pojmanové.

Jiří Faltus – **SPOTŘEBNÍ KOŠ**, sbírka aforismů v nakladatelství ALFA-OMEGA Dobruška s kresbami autora.

Faltus, Hrabicová, Huml, Chvojka, Kopecká, Kordíková, Lukášek, Macháček, Marboe, Musílek, Popelka, Stejskal, Troják, Tymichová, Uher, Urbanová, Valachovičová – **SEDMNÁCT VÝCHODOČESKÝCH AUTORŮ LITERATURY PRO DĚTI**, sborník vydalo VČSOS s ilustracemi dětí mateřských a základních škol.

Luboš Huml – **KDYŽ STRAŠIDLO NESTRAŠÍ**, verše pro děti v nakladatelství Levné knihy KMa s ilustracemi Evy Bartákové.

Marta Urbanová – **VTEŘINOVÁ NOC**, román ve vydavatelství Ofitis Ústí nad Orlicí.

Lukáš Vavrečka – **IDEALISTICKÝ ROMÁN**, široce koncipovaná básnická skladba v nakladatelství Pavel Mervart v Červeném Kostelci.

František Uher – **HORIZONTÁLY A VERTIKÁLY**, humorné verše a epiframy v nakladatelství ALFA-OMEGA Dobřežovice s ilustracemi Věry Martinkové.

DESETKRÁT VZLÉTL PEGAS NAD BROUMOVEM, výběr z básní účastníků Dnů poezie v Broumově. Překlad z polštiny Věra Kopecká, z češtiny Antoni Matuszkiewicz, ilustrace Jana Wienerová.

BÁSNIČKY V ZRCADLE, dvojjazyčný sborník poezie pro děti českých a polských básníků v překladu Antoni Matuszkiewicz a Věry Kopecké.

NADE MNOU HLUBOKÉ NEBE, Antoni Matuszkiewicz, sbírka básní, překlad Věra Kopecká.

BÁSNĚ SIBIŘSKÉ A ZAKÁZANÉ, Andrzej Grabowski, sbírka básní, překlad Věra Kopecká.

VÁŽNĚ I VESELE, sbírka veršů pro děti, Andrzej Grabowski v překladu Věry Kopecké, s barevnými ilustracemi Jaroslava Soumara. Všechny publikace vydalo město Broumov jako součást mikroprojektu „Sousedská setkávání 2009“.

Blanka Kostřicová – **LYŽAŘSKÉ POVÍDKY**, nakladatelství Peripleum Olomouc.

Martin Videnský – **POTICHU I NAHLAS**, básnická sbírka ve vydavatelství Oftis v Ústí nad Orlicí, ilustrace Monika Štaudová.

Božena Tymichová – **POHÁDKY ZE ZÁMECKÉHO PARKU**, vydalo Občanské sdružení ABAKUS Opočno v rámci projektu Rodný kraj Františka Kupky. Ilustrace autorka a Blanka Kovařovicová.

* 22. října v historickém sále Záložny v Přelouči se konal slavnostní křes sborníku **Sedmnáct východočeských autorů literatury pro děti**. Výsledky literární a výtvarné soutěže pro děti a mládež Střípky 2009 vyhlásila Hana Cihlová. Současně byly vystaveny práce Jarmily Jiravové, Jiřího Škody a kresby vítězů výtvarné soutěže pro děti. Akci moderovala Marcella Marboe.

*** Sborník literární soutěže Proseč Terézy Novákové**

Vítězné práce prozaiků a básníků ze 17. (2003) a 18. (2006) ročníku literární soutěže Proseč Terézy Novákové vydalo nákladem Obce Proseč vydavatelství OFTIS Ústí nad Orlicí v roce 2009. V publikaci o 112 stranách se představuje 19 oceněných autorů, z nichž mnozí už vavříny a své jméno a místo v literárním klání získali. Tím více potěší, že mezi nimi najdeme jednak osobnosti z našeho středů, tedy členy VČSOS v Pardubicích (např. Z. Jiráska, J. Kratochvíla, I. Měkotovou či Z. Bažanta), a další renomované autory. Hodnotu sborníku oceníme nejen z otištěných příspěvků, ale i z hodnotného úvodu člena poroty Josefa Krečmera (ve které dále pracovali I. Harák a P. Musílek), ale i z jeho krátkých, výstižných komentářů, jimiž se vzácným porozuměním glosuje jednotlivé texty. Jubilejní 20. ročník soutěže PTN je připravován na rok 2011, kdy uplyne 50 let od konání jeho 1. ročníku.

PETR CHVOJKA

VÁNOČNÍ SVĚTLA

Světélka v dáli ve tmě
jak plamínky svící.
Světla na kopcích i rovinách ...

Pod nebem s bílou Velkou Medvědicí
svit hvězdy vánoc oslavuje víru,
(či zpochybňuje naši nevíru
a strach).

A dole doma září světla stromku.
A světla v očích:
Když se nad ně nahnu,
vidím vše jasněji.

Rok po roce si střežím a dál s lidmi táhnu
tu Velkou Naději.

Redakce KRUHU přeje členům Východočeského střediska Obce spisovatelů, všem příznivcům české literatury, sponzorům i čtenářům, kteří si bulletin přečtou v knihovnách, klidné a šťastné Vánoce i optimistický vstup do nového roku 2010.

OBSAH:

A. Kordíková: Ilustrace.....	1
M. Dušek: Na slovíčko s výtvarnicí a básnířkou Alenou Kordíkovou	2
A. Kordíková: Jen nás	3
J. Dvořák: Vítr síly orkánu	4
F. Uher: Obdivuhodné ztráty, nádherné vynálezy	10
V. Sokol: Zrzek.....	12
L.Huml: Pohlednice	16
J. Frýzek: O věhlasném doktoru Kapičkovi	16
L. Vondrák: Verše.....	17
F. Uher: Texty 2.....	18
P. Chvojka: Báseň o naději	19
M. Kubátová: Kde pohádky přezimují	20
M. Urbanová: V Getsemanské zahradě.....	23
V. Kopecká: Co schází.....	24
V. Kopecká, J. Faltus: Dny poezie v Broumově	25
STRÁNKY MLADÝCH A ZAČÍNAJÍCÍCH AUTORŮ	
K. Podobová: Ze tří vteřin se nestřílí.....	28
Z. Hudcová: Ještě teď vidím ty její oči.....	32
M. Ungrádová: Dva pravé důkazy lásky, Zvědavost	33
H. Cihlová: Literární soutěž „O PARDUBICKÝ PRAMÍNEK“ (V. Dvořáčková, Š Malošková, H. Šustková, V. Kyclová).....	34
J. Stejskal: Klokočovská lípa.....	41
L. Vavrečka: Úryvek z připravované knihy Dialog	45
R. Troják: Kámen	48
M. Richter: Podzimní erotika.....	50
M. Urbanová: Vrah na páté koleji.....	50
M. Skačáni: Zázrak	51
M. Dušek: Z jiných kapsy	59
F. Uher: Z nových knih.....	60
M. Urbanová: Čtenářův prožitek	63
B. Kostřicová: Poznámka k recenzi.....	63
L. Kadlecová: Buďme optimisty!	65
H. Cihlová: Výsledková listina literární a výtvarné soutěže Střípky 2009	68
J. Hrabinec: Tři sborníky východočeských autorů – a co dál?	69

Redakce: Zaznamenáváme-komentujeme	71
P. Chvojka: Vánoční světla	74
P. Holečková: Aforismy	3, 27
M. Dušek jun. Fotografie	

KRUH, bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů Pardubice

Ročník VI. – číslo 18 – prosinec 2009

Odpovědní redaktoři: Jiří Faltus, Milan Dušek

Obálka: Jiří Hrabinec

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 19 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (proza a publicistika)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Uzávěrka příspěvků: 21. února 2010

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

PARDUBICE

Toto číslo vyšlo za přispění Městského úřadu Lanškroun, Magistrátu Pardubice, Krajského úřadu Pardubice, Krajského úřadu v Hradci Králové a Ministerstva kultury ČR.

